

Ηδύφωνο
στα μονοπάτια του πολιτισμού

12.06.2016
www.simerini.com.cy

ΟΙ THE NOISE FIGURES
ΣΤΟ... ΦΩΣ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ
// ΣΕΛΙΔΕΣ 10-11

ΠΑΝΙΚΟΣ ΤΕΜΠΡΙΩΤΗΣ:
Ο ΑΡΤΙΜΕΛΗΣ ΔΙΑΜΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΣΤΟΠΙΑΣ
// ΣΕΛΙΔΑ 5

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΣΤΟΝ ΝΙΚΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ
// ΣΕΛΙΔΑ 7

Η τέχνη είναι ένας ελιγμός ευτυχίας ώστε να μπορούμε να υπάρχουμε κάπως αναπνευστικά δυστυχισμένοι ☞ Νίκος Καρούζος

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Η Τέχνη
είναι πολιτική
από τη φύση της

// ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

quickreek

Γεγονότα, εκδηλώσεις, εκθέματα, συνειρμοί
στον πολιτιστικό ιστό της εβδομάδας

Τσεκουράτος Ρεούσης

Τσεκουράτες λέξεις, από το καθημερινό μας λεξιλόγιο, αποκτούν την ατσάλινη γεύση αυτού που ήρθε να κόψει τον γόρδιο δεσμό

Μικροί βιοπαλαιστές: Από τα σύγχρονα δρώμενα σε λογοτεχνικά έργα

Ιδεοσκόπιο, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

/// ΣΕΛΙΔΑ 15

Οδός του Κόκκινου Προλεταριάτου

Τελικά, ο κομμουνισμός έπεσε όταν αποδείχθηκε να είναι... από άλλο ανέκδοτο. Όχι όταν ο λαός κατάλαβε ότι δεν μπορούσε άλλο να κυβερνάται με αυτόν τον τρόπο, όπως θα περίμενε ο Λένιν, αλλά όταν οι ίδιοι οι ηγέτες εννόησαν ότι δεν μπορούσαν άλλο να κυβερνούν με τον ίδιο τρόπο

Πολιτιστικές επιλογές // Τα καλύτερα της εβδομάδας

Gallery K // Εικαστικά

1

Δώρας Ηρακλέους - Αναπροσαρμογές

Στην γκαλερί Κυριακή Γωνιά στη Λάρνακα, ο Δώρας Ηρακλέους παρουσιάζει μια σειρά καινούργιων έργων του, με τον τίτλο «Αναπροσαρμογές», από την Τετάρτη 15 Ιουνίου μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου. Πληροφορίες: 24621109.

2

Δημήτρης Λάγιου «Ρωγμές»

Φέτος συμπληρώνονται 25 χρόνια από το θάνατο του Δημήτρη Λάγιου και ο Πολιτιστικός Όμιλος «Διάσταση» παρουσιάζει την παράσταση «ΡΩΓΜΕΣ», που είναι βασισμένη σε μουσική του Δημήτρη Λάγιου. Πέμπτη 16 έως Σάββατο, 18 Ιουνίου, στις 20:30, στο Πολιτιστικό Κέντρο Τρακασόλ. Πληροφορίες: 25372855.

3

Λ. Μαχαιρίτσας & Γ. Κότσιρας

Οι δύο σπουδαίοι ερμηνευτές έρχονται ξανά στην Κύπρο για δύο μοναδικές συναυλίες: Πέμπτη, 16 Ιουνίου, στις 21:00, στο Σκαλί Αγλαντζιάς και Παρασκευή, 17 Ιουνίου, στις 20:30, Δημοτικό Κηποθέατρο Λεμεσού.

4

Τέλος καλό, όλα καλά

Η θεατρική ομάδα «Σαίξπηρ στο Κούριο» παρουσιάζει την κωμωδία «Τέλος καλό, όλα καλά» του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ. Από Παρασκευή 17 μέχρι Κυριακή 19 Ιουνίου, 20:00 - 22:30, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου. Περισσότερες πληροφορίες και εισιτήρια: 99990535 ή στο email boxoffice@shakespeareatcurium.com.

Αριστοτέλης Δημητρίου: ΑΚΟΥΑΡΕΛΑ

Η Gallery K παρουσιάζει έκθεση ακουαρέλας του Αριστοτέλη Δημητρίου. Την έκθεση θα εγκαινιάσει την Τετάρτη, 15 Ιουνίου, στις 7:00 μ.μ. ο Δρ Χρήστος Γ. Παπαλιδής, Πρόεδρος του Οργανισμού Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, Πάφος 2017, και θα διαρκέσει έως τις 15 Ιουλίου 2016.

Ο Αριστοτέλης Δημητρίου είναι από τους σημαντικότερους ακουαρελίστες της Κύπρου. Ζωγραφίζει εκ του φυσικού και χρησιμοποιεί την τεχνική της αραιωμένης ακουαρέλας για να αποδώσει τη διαφάνεια και τη ρευστότητα του φωτός. Υδατογράφος με εξαιρετική τεχνική, χρησιμοποιεί σχετικά μεγάλες επιφάνειες, τις οποίες καλύπτει με πλατιές ρωμαλέες πινελιές. Τις υδατογραφίες του διακρίνουν η τολμηρή

σύνθεση και η ένταση του χρώματος. Ακουαρελίστας με αγάπη στα αποκαλούμενα παραδοσιακά θέματα, συνεχώς εξελίσσει το χρώμα και τη σύνθεση, ενώ η ανάγκη του να ξεφύγει από τη ρεαλιστική απεικόνιση τον οδηγεί σε ολοένα πιο απελευθερωμένες φόρμες. Για τον Πάφιο ακουαρελίστα ο αείμνηστος Γκλυν Χιουζ είχε γράψει ότι το κυπριακό τοπίο βρισκόταν σε καλά χέρια. «Ευτυχώς το κυπριακό τοπίο βρίσκεται σε καλά χέρια. Στα χέρια ενός ζωγράφου».

Σημείωμα για τον ζωγράφο

Ο Δημητρίου γεννήθηκε το 1962 στην Πάφο. Σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με καθηγητές τον Παναγιώτη Τέτση και τον Δημήτρη Μυταρά. Η παρούσα είναι η 14η ατομική του έκθεση, ενώ έχει

λάβει μέρος σε πολλές ομαδικές στην Κύπρο, την Ελλάδα, τη Ρώμη και το Λονδίνο. Εκπροσώπησε την Κύπρο στην Μπιενάλε Ακουαρέλας της Σλοβενίας το 2015. Είναι μέλος του Δ.Σ. του Ε.ΚΑ.ΤΕ. Υπήρξε μέλος της επιτροπής επιλογής έργων σε δημόσια κτήρια και της επιτροπής αγοράς έργων για εμπλουτισμό της Κρατικής Πινακοθήκης.

Πληροφορίες:

Gallery K, Έβρου 14, Στρόβολος, 2003, Λευκωσία, Τηλ. +357 22341122/3, Φαξ. +357 22341124 galleryknicosia@gmail.com

Ανοικτή Δευτέρα με Παρασκευή 9.30-1.00 και 3.30-7.00, Σάββατο 9.30-1.00.

Για περισσότερες πληροφορίες: Μαρίνα Στεφανίδου, marina.stefanides@gmail.com

Ιδιοκτησία: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ | Υπεύθυνος Έκδοσης: Μιχάλης Παπαδόπουλος Βοηθός Υπεύθυνος Έκδοσης: Μαρία Μηνιά Συνεργάτες: Κωνσταντίνος Α. Ε. Παπαθανασίου Γιάννης Ζελιαναίος Λογγίνος Παναγή, Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασιάνης, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Τίτος Χριστοδούλου, Χρήστος Μιχάλαρος Μάριος Αδάμου. Ηλεκ. Ταχυδρομείο: papadopolosm@simerini.com, minam@simerini.com

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ.

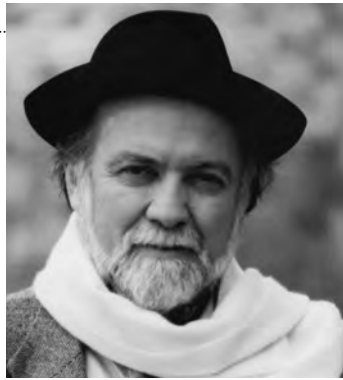
Λουίς Σεπούλβεδα, Ένας γέρος που διάβαζε ιστορίες αγάπης

Ο Αντόνιο Χοσέ Μπολίβαρ Προάνιο ήξερε να διαβάζει, αλλά όχι να γράφει

/// ΣΕΛΙΔΑ 16

Μιχάλης Πιερός:
«Πατριδοσαπίζοντας' εν
Κύπρω τω αιώνη τούττω»

Από τους κορυφαίους πανεπιστημιακούς δασκάλους του καιρού μας, ο πρώτος τη τάξει μελετητής, παγκοσμίως, του Κ.Π. Καβάφη... ο ποιητής που μου 'δειξε το ρήμα, «πατριδοσαπίζω»

Da Motus!

Τη βραβευμένη για τη «χορευτική αρτιότητα» της ελβετικής παράσταση, θα έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν οι φίλοι του χορού τόσο στη Λεμεσό (Ριάλτο) όσο και στη Λευκωσία (Παλλάς), την Τρίτη 14 και Πέμπτη 16, αντίστοιχα

Χορός // 19ο Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Κύπρου

Ελβετικό Suffle από την ομάδα Da Motus!

Η Ελβετία εκπροσωπείται φέτος στο Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού με την ομάδα Da Motus! των Antonio Buhler και Brigitte Meuwly και τη παράσταση Suffle. Τη βραβευμένη για τη «χορευτική αρτιότητα» της παράστασης, θα έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν οι φίλοι του χορού τόσο στη Λεμεσό (Ριάλτο) όσο και στη Λευκωσία (Παλλάς), την Τρίτη 14 και Πέμπτη 16, αντίστοιχα. Η ομάδα DA MOTUS! ιδρύθηκε το 1987 από τους Antonio Buhler και Brigitte Meuwly. Έχει συμμετάσχει σε διεθνή φεστιβάλ και άλλες σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις σε πάνω από 200 πόλεις και 44 χώρες. Το 2014 απέσπασε το Βραβείο Πολιτισμού της Φριμπούρ και το 2015 η Κριτική Επιτροπή Χορού της Ελβετίας απένειμε στην DA MOTUS! το Ελβετικό Βραβείο Χορού 2013-15 για την παράσταση Souffle.

Ο Antonio (εκπαιδευτής Yoga SYA/SYV) και η Brigitte (εκπαιδύτρια της Τεχνικής Φ. Μ. Αλεξάντερ ASPTA/SVLAT) διερευνούν την κίνηση με ενστικτώδη και ευαίσθητη προσέγγιση. Αρχικά, μυήθηκαν στον κόσμο της χορογραφίας στη Νέα Υόρκη στις αρχές της δεκαετίας του '80, ανακαλύπτοντας τον αυτοσχεδιασμό και τη σύνθεση με καθηγητές τους Alwin Nikolai και Simone Forti, καθώς επίσης και διάφορες τεχνικές απελευθέρωσης. Αυθόρμητες αρμονίες και εναρμονισμένες εντάσεις προκύπτουν από το έργο,

πυροδοτώντας παράξενες εικόνες, προκαλώντας συχνά διφορούμενες αισθήσεις. Η αιθερία και ουράνια φύση του τραγουδιού έρχεται σε σύγκρουση με τον σαρκικό και αισθησιακό χαρακτήρα του χορού. Η παράσταση, μέσα από τις κινήσεις της, υποδηλώνει ότι το πνεύμα θα καταφέρει να ζωντανέψει μέσω της ερωτικής ένωσης.

Πληροφορίες:

Θέατρο Ριάλτο, Λεμεσός, 14 Ιουνίου,

20:30, Τηλ: 77 77 77 45, E-tickets: www.rialto.com.cy
Θέατρο Παλλάς, Λευκωσία, 16 Ιουνίου, 20:30, Τηλ: 22 410 181 (μόνο τη μέρα της παράστασης από τις 19:00)
Πληροφορίες Πρεσβεία Ελβετίας: 22466800
Είσοδος: €5 | €20 Για όλες τις παραστάσεις (ισχύει για Λεμεσό και Λευκωσία)
Δωρεάν είσοδος για μαθητές, φοιτητές, στρατιώτες, συνταξιούχους & επαγγελματίες χορού

Ηδύφωνο

Ο Αχ. Γραμματικόπουλος σκηνοθετεί στον ΘΟΚ

«Η κόρη μου η σοσιαλίστρια» είναι ένα έργο με εκπληκτικά τραγούδια, που έμειναν στην ιστορία, ένα έργο που διδραματίζεται κατά το μεγαλύτερο μέρος σε εξωτερικούς χώρους και, πάνω απ' όλα, είναι μια λατρεμένη ελληνική κωμωδία!

Βιβλίο // 1ο Φεστιβάλ Βιβλίου Λευκωσίας

Το Φεστιβάλ Βιβλίου Λευκωσίας (Nicosia Book Fest) διοργανώνεται για πρώτη φορά στην Κύπρο και έχει ως στόχο να καθιερωθεί ως ένας θεσμός που θα προωθήσει το βιβλίο στο κυπριακό κοινό, κάθε ηλικίας, θα φέρει κοντά τους αναγνώστες με τους συγγραφείς, και θα αναδείξει το έργο των Κυπρίων συγγραφέων, σε μια εποχή που το βιβλίο αντιμετωπίζει ιδιαίτερες προκλήσεις. Το Ινστιτούτο Ερευνών Προμηθείας, ως ο βασικός διο-

ργανωτής του Φεστιβάλ, αποτελεί οργανισμό πρωτοπόρων ερευνητικών αναζητήσεων στα πεδία της πολιτικής, της κοινωνίας, της οικονομίας, του πολιτισμού και της παιδείας στην Κύπρο. Το πρώτο Φεστιβάλ θα πραγματοποιηθεί σήμερα Κυριακή 12/6/2016 στο Πάρκο Ακρόπολης, σε συνδιοργάνωση με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών και τον Δήμο Στροβόλου, και με τη συμμετοχή και υποστήριξη πέραν των 30 οργανισμών.

Μουσική // Αλκίνοος Ιωαννίδης

Ο Αλκίνοος Ιωαννίδης και οι μουσικοί του συνοδοιπόροι ξεκίνησαν τον περασμένο Νοέμβριο ένα ταξίδι, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Η «Μικρή Βαλίτσα» ταξιδεύει πέρα από τα ελληνικά σύνορα, καθώς η χώρα συνεχίζει να βρίσκεται στον κυκεώνα της πρωτοφανούς οικονομικής κρίσης, αλλά και της κρίσης στο προσφυγικό. Ο Αλκίνοος αφιερώνει αυτό το άλμπουμ «σε όσους αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τον τόπο τους και σε όσους εγκαταλείπονται από αυτόν». Πρόκειται για μια συλλογή τραγουδιών εμπνευσμένα από όσα αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες όταν αναγκάζονται να

εγκαταλείψουν τη γη τους. «Πώς επλγεις που θα πας;» «Πώς αποθηκευεις τις μνήμες σου;». «Τις στιγμές της χαράς και του πόνου, τις μνήμες που μας κάνουν αυτό που είμαστε». Στο ταξίδι, που ξεκινά στα μέσα Μαΐου στην Ελβετία και κλείνει με τέσσερις συναυλίες στην Κύπρο, ο Αλκίνοος Ιωαννίδης συμπορεύεται με μια ομάδα εξαιρετικών μουσικών. Μια συνεργασία δημιουργικών ανθρώπων που, όταν βρίσκονται μαζί, ψάχνουν πάντα καινούργιους μουσικούς πειρατισμούς. 14 & 15 Ιουνίου, Λευκωσία, Κύπρος, Αμφιθέατρο Σκαλί Αγγλιαντίας.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Μιχάλης Πιερής «Πατριδοσαπίζοντας' εν Κύπρω τω αιώνι τούτω»

Κατοπεύσεις // Από τους κορυφαίους πανεπιστημιακούς δασκάλους του καιρού μας, ο πρώτος τη τάξει μελετητής, παγκοσμίως, του Κ.Π. Καβάφη... ο ποιητής που μου 'δειξε το ρήμα, «πατριδοσαπίζω», πλασμένο από τον Νίκο Καζαντζάκη

ημόσια τον αποκαλώ, Δάσκαλο, και του απευθύνω «εφαρμόζοντας» τον πληθυντικό ευγενείας. Ιδιωτικά, κονταροχτυπιέται εντός μου, κάθε που μου επιτρέπει να τον συναντήσω κι έχει τον χρόνο, το δίστιχο, εκείνο, ποίημα του Αλέξανδρου Μπάρα, με τον τίτλο «Παρακμή»: «Από Αυτοκρατορία/κρατίδιον η ποίησις».

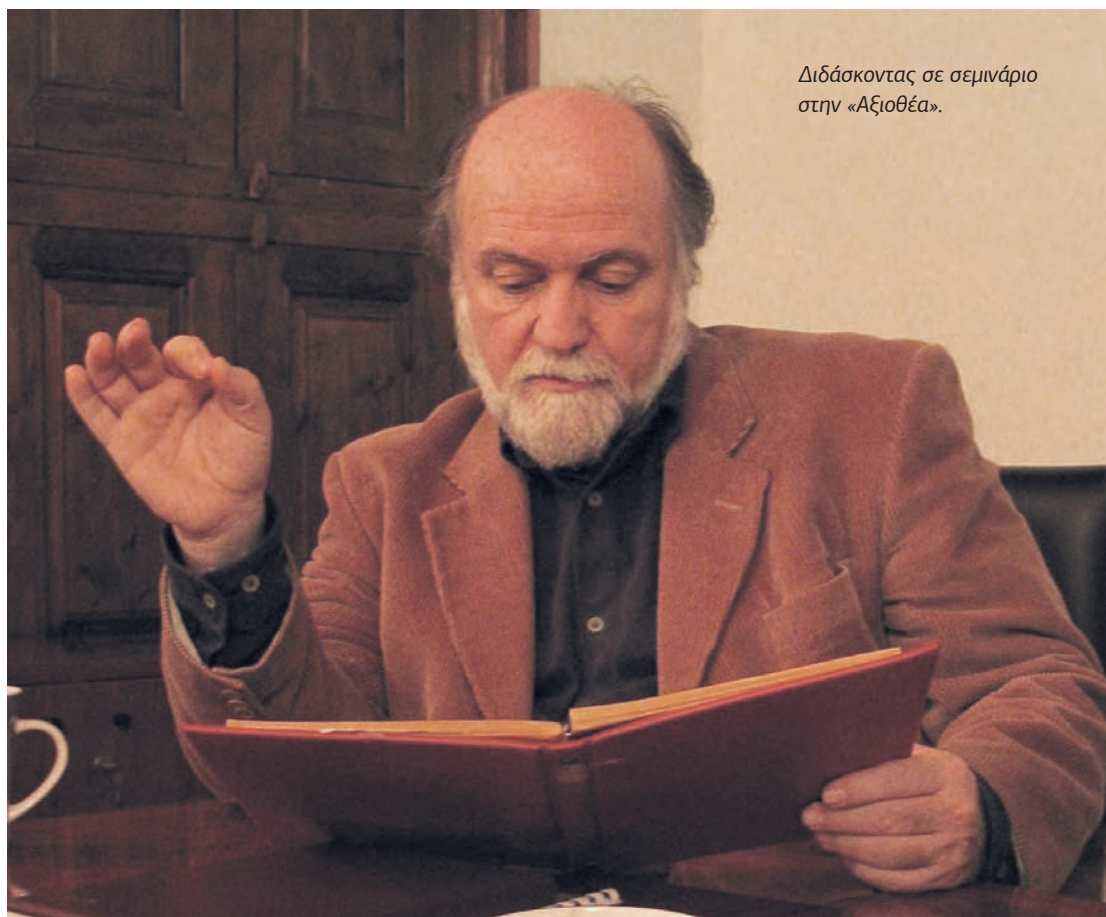
Μας χωρίζουν, ούτε λίγο ούτε πολύ, δεκαοκτώ χρόνια - κάτι που δεν αποτελεί εμπόδιο στο γεγονός της μιας «συνομιλίας», που έχει ξεκινήσει εδώ και περισσότερο από μια δεκαετία. Μιας συνομιλίας που, τουλάχιστον από τη μεριά μου, έχει προκαλέσει εντάσεις, ρήξεις, κάθετες διαφωνίες κι άλλα θέματα, ζητήματα και καταστάσεις. Είμαι ιδιосуγκρασιακά συγκρουσιακός, υπερπραγματικά καταστασιακός κι άσιλα ρεουσισμικός... κι έχω κι ένα στόμα... κρατήρα-οχετό... ο θεοσεβούμενα αθεόφοβος!

Έχοντας έρθει σε επαφή, τα τελευταία 15 χρόνια του επαναπατρισμού μου, με μέρος της «αφρόκρεμας-πλέμπας» της πνευματικής-καλλιτεχνικής-πανεπιστημιακής νήσου, όποια κι αν είναι αυτή, αφθόνιος ερχόμενος και πολεμοχαρής, διαπιστώνω αυτό που μου «έδειξε» ο Οδυσσεύς Ελύτης: «Γι' αυτό και, πάνω στη φόρα που έπαιρνε για να κυριαρχήσει στα πράγματα, κόπηκε πολλές φορές μέχρι αίματος, και πάνω στο μέταλλο και πάνω στο κρύσταλλο, που ενίοτε και κατά καιρούς ήμασταν εμείς οι άλλοι. Πολλές φορές έδειχνε πως ήξερε να φιλιώνει με τον εχθρό και ν' αντιμάχεται το φίλο του, να χάνει γενναϊόδωρα, και ας είναι καλά η νημία. Το θέμα γι' αυτόν ήταν να διευθετεί σωστά τον κίνδυνο και να αδιαφορεί για τις εκάστοτε προκλήσεις των καιρών».

Μερικών η «Ποίηση» είναι το κόμμι τους, άλλων το επάγγελμά τους. Έλα μου ντε, που για κάποιους, ελάχιστους των ελαχίστων, είναι η Ζωή κι ο Θάνατός τους. Έτσι, ζώντας εξακολουθητικά με την προσμονή και συντριβή του επόμενου ποιήματος, δεν δίστασα να ζητήσω από τον καθηγητή Μιχάλη Πιερή να παρακολουθήσω ως επισκέπτης-ακροατής το μάθημα επιλογής που δίδαξε το εαρινό εξάμηνο 2016, «Σταθμοί της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας-Ποίηση», στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ο κύριος καθηγητής όχι μόνο ικανοποίησε την επιθυμία μου, αλλά καθ' όλη τη διάρκεια των παραδόσεων μου έδινε συχνά-πυκνά τον λόγο, αποδεχόμενος τις παρεμβάσεις μου -ακόμη κι αν ήταν, κάποιες φορές, άστοχες. Με τίμησε και τον τιμώ με το ίσως αδιάφορο για τους πολλούς, ή ύποπτο για τους κακεντρεχείς, τούτο κείμενο.

Όταν ο δάσκαλος «συγκρούεται» με τον ποιητή

Ο άνθρωπος έδινε μάχη εντός του, καθ' όλη τη διάρκεια των παραδόσεων,

Διδάσκοντας σε σεμινάριο στην «Αξιοθέα».

Φωτογραφημένος από τον Mario Vitti.

με τρόπο εμπνευσμένα πλασμένο, κι απόλυτα εκτιθέμενος στην παρουσία των φοιτητών του (ή κακομαθημένων σχολιαρόπαιδων μιας χρησιμοθηρικά καταναλωτικής, δισετραμμένης κι επηρμένης κυπριακής κοινωνίας/οικογένειας), προσδίδοντας άκρατη μεταδοτικότητα στις εκπαιδευτικές αδιόριστες πληροφορίες και παράλληλα ποιητικές πηγές που μεταλαμπάδευε στο περίπου ισομελές ακροατήριό του.

Λόγος κραταιός, αποτέλεσμα σκληρής 25ετούς διδασκαλίας από τα έδρα να πανεπιστημίων (ελληνικών και ξένων), ειρμός σκέψης καταγιστικός, αλάθητα αληθής και πυρηνικά στοχευμένος στην υπόθεση «Νεοελληνική Ποίηση». Κορφολογώντας ευφυώς, συνάρμοζε κι αποσυνάρμοζε τους κρίκους

μιας, με αίμα καμωμένης, ελεύθερης ποιητικής αλυσίδας, με την εμπειρία άπειρων ωρών «πήσεως» και «πλεύσεως» στον ουράνιο κι υποβρύχιο κόσμο της ελληνικής «σιχοπλοκής».

Από το Δημοτικό Τραγούδι (ακριτικά, μεσαιωνικά), τον Μπεργαδή, τις «Ρίμες Αγάπης» του Ανωνύμου Κύπριου, τον Χορτάση, τον Κορνάρο, εν συνεχεία πέρασμα «επαναστατικό» στους Κάλβο, Σολωμό, Βαλαωρίτη και Βασίλη Μιχαηλίδη, στάση κατεκτημένη, στην αναρχική της υψηλής της σκάλας, στον μέγα Αλεξανδρινό, Κ.Π. Καβάφη, επανεκκίνηση στον Καζαντζάκη και την «Οδύσειά» του μ' εκείνο το ρήμα, «πατριδοσαπίζω», πλέον να με ορίζει και τον Άγγελο Σικελιανό, «στροφή» αρχόμενη -από ποιον άλλο;- από τον Σε-

φέρν, «Όταν το σώμα της σιγής γοργά σαλεύει» κι «Επιστροφή του Οδυσσέως» του Εμπειρικού, στον Γιάννη Ρίτσο, στα «Κορίτσια» του Ελύτη, στον «Μπολιβάρ» του Εγγονόπουλου, στον Κώστα Μόντη και στον «Νεκρόδειπνο» του Τάκη του Σινόπουλου. Εμβόλιμα ποιήματα των: Ζωής Καρέλλη, Μάτσης Χατζηλαζάρου, Μαρίας Πολυδούρη, Γιώργη Παυλόπουλου, Θεοδόση Νικολάου.

Παράλληλα, μία απέραντη γαλαντομία ξεδιπλώματος «ανεκδοτων» συμβάντων/πληροφοριών που είχαν να κάνουν με τον Γ.Π. Σαββίδη, με τον Δ. Μαρονίτη, με τον Mario Vitti, τον Edmund Kelly και τον Κίμων Καλογερόπουλο (Kimon Friar), και φίλους του ποιητές ή εν γένει ανθρώπους της ελληνικής και παγκόσμιας ποίησης που γνώρισε στο πέρασμα των χρόνων. Κι όλα αυτά συνεπικουρούμενος από προβολές, απαγγελίες, ηχητικά ντοκουμέντα και πολύτιμο έντυπο υλικό, που προσεκτικά -και με πλήρη συνείδηση κι ευθύνη του πανεπιστημιακού λειτουργήματος που υπηρετεί- επέλεγε από την απύθμενη δεξαμενή των γνώσεών του για τους φοιτητές του.

Δεν περνάνε στο «ντούκου» (έτσι για να χρησιμοποιήσω και μία λέξη της αλάνας, που 'ναι η ζωή, κι ο θάνατος, κι η ποίηση) τα βλέμματα που ανταλλάξαμε κατά τις παραδόσεις του. Ήξερε ή ψυχανεμιζότανε πως όταν ο ακαδημαϊσμός με στένευε, είχα στο νερό του ματιού μου δικούς του στίχους:

«Θυμήσου τη στιγμή που γίνηκες Θεός/και μου 'πες μείνε, αν φύγεις μπορεί/και να γραφτεί κανένα σκάρ-

το ποίημα/της ψευτιάς, όπως αυτά που γράφονται/σε προγραμματισμένο πόνο ποιητών/που κάθονται σε οίκους ανοχής/και εκδίδουν έντυπα με μόνη αρχή/(γιατί τ' αρχίδια τους στερέψαν)/ την προβολή καχεκτικών γραφτών/ με ευφράδειες να σκεπαστεί η γύμνια/ κι η ψευτιά κι η νύστα του μυαλού/με μόνη αρχή τη μαστοριά της προβολής/τσιμπούρια της συναλλαγής, κόλακες/βδέλλες, σάλιαγκες, καλύτερα να μείνεις/μου είπες, κι έμεινα! να σε κοιτώ/στα μάτια, το χέρι σου να το κρατώ/να παίρνω από τη ζέστα σου/κι από τη μυρωδιά σου, ν' ακούω υγρά/τραγούδια του κορμιού, φωνούλες/της αγάπης, καλύτερα ο έρωτας αμόλυτος/να μας κρατά, να ξεχαστεί (επιτέλους!)/μια στιγμή το πάθος της γραφής/αυτής της σκρόφας τέχνης», (Μιχάλης Πιερής, «Η ελεγεία της Γενεύης», εκδ. Ύλαντρον, Λευκωσία, 2001, σσ. 16-17).

Θέση & Έξοδος

Ας μου επιτρέψει ο κύριος καθηγητής τη δημόσια έκθεση/θέση μου μέσω ενός αποσπάσματος από κείμενο του Lawrence Ferlinghetti στο «Chicago Review» σχετικά με την ποίηση του Σαν Φρανσίσκο, άνοιξη του 1958, σε μετάφραση Ρούμπης Θεοφανοπούλου, όπως υπάρχει στο οπισθόφυλλο του βιβλίου, «Lawrence Ferlinghetti: Ποιήματα», εκδ. Πρόσπερος, Αθήνα, 1989:

«Το είδος της ποίησης που κάνουμε είναι διαφορετικό από το είδος της 'Ποίησης Πάνω Στην Ποίηση', της ποίησης της τεχνικής, της ποίησης που απευθύνεται στους ποιητές και στους καθηγητές και που έχει κατακυριεύσει τα περιοδικά και τις ανθολογίες. Η ποίηση που προτείνουμε μπορεί να ονομαστεί ποίηση του δρόμου. Γιατί θέλει να βγάλει τον ποιητή έξω από τον πολύπλοκο ναό που έκτισε σ' όνομα της αισθητικής και που μέσα του έχει μείνει κλεισμένος πολλά χρόνια ομφαλοσκοπούμενος. Θέλει να ξαναφέρει την ποίηση στο δρόμο, εκεί που ήταν κάποτε, έξω από τις τάξεις, έξω από τα πανεπιστήμια και, αν είναι δυνατόν, έξω από την τυπωμένη σελίδα. Ο τυπωμένος λόγος έχει καταντήσει την ποίηση πολύ σιωπηλή. Όμως η ποίηση που προτείνουμε είναι η προφορική ποίηση, που συλλαμβάνεται σαν μήνυμα. Άλλοτε διαβάζεται με συνοδεία τζαζ κι άλλοτε όχι... Σημασία έχει ότι η ποίηση αυτή χρησιμοποιεί τα μάτια και τα αφτιά μας όπως δεν τα είχε χρησιμοποιήσει εδώ και πολλά χρόνια».

Υπήρξα μάρτυς, κατηγορίας κι υπεράσπισης, στην αρένα του αμφιθεάτρου του Δασκάλου-Πιερή. Μ' έναν τρόπο, χρόνο, τόπο συνομιλήσαμε μέσα από πηγές της «Κασταλίας» ή της «Σάριζας» κι όμορφες, πρωτότυπες εκδόσεις, σ' όσα μεγαλόψυχα μοιράστηκε μαζί μου και αφορούν... άφατα... στην ΠΟΙΗΣΗ! Τον ευχαριστώ.

www.simerini.com.cy

Πανίκος Τεμπριώτης: «Ο αρτιμελής διαμελισμός της δυστοπίας»

Κατοπεύσεις // Επιτέλους μια, αμιγώς, πολιτική έκθεση μέσα από τη γλυπτική εγκατάσταση «Remix of Charm & Politics», ενός συνειδητά μάχιμου εικαστικού

Μόλις τέσσερα χρόνια μετά την τελευταία του έκθεση, όπου πρωτοπαρουσίασε τα πρώτα υβριδικά του όντα, ο Πανίκος Τεμπριώτης επανήλθε με 21 γλυπτά μεγάλων και μεσαίων διαστάσεων εκθέτοντάς τα σ' έναν, πάλι ποτέ, ζωντανό έως ζωτικό χώρο. Ο χώρος της «Δημοτικής Αγοράς» στο κέντρο της παλιάς Λευκωσίας -μιας αγοράς που, αλίμονο, φθίνει μια και ελάχιστα μαγαζιά λειτουργούν πλέον- «αγκάλιασε» τη γλυπτική εγκατάσταση του εικαστικού με την αίσθηση της αδυσώπτης φθοράς, της άγριας εγκατάλειψης και του απροκάλυπτα, βαθιά, πολιτικού σχολιασμού έργων και ημερών ενός άτοπου τόπου περιβεβλημένου την αέναη ανομία εμπορικών συναλλαγμάτων πρακτικών.

Μακριά από «ύποπους» καθοδηγητές-επιμελητές, μακριά από «άκυρα» διδακτορικά/δικτατορικά που αφορούν στην τέχνη και την αισθητική, μακριά από «εύπεπτα» έργα που χαϊδεύουν προσποιιτά, στοχεύοντας σ' αναίμακτες πωλήσεις, ένα κοινό χωρίς ουσιαστική κρίση, τα άτιπτα γλυπτά του Τεμπριώτη... χλεύαζαν μακάβρια το παρελθόν, το παρόν και το άδηλο μέλλον της «ιεροδουλική εθελουφλοσύας»- μακάβριας τούτης νήσου.

Περιδιάβηκα στην και την έκθεση, από τα εγκαίνια της έως και το τέλος της, διαπιστώνοντας κάθε φορά την ανάγκη των τερατογονικών μορφών να σου ψιθυρίσουν ή βροντοφωνάζουν την αλήθεια, ακόμη και τη νομιμοποίηση, της ύπαρξής τους. Από κοντά κι οι γνωστές, «κακεντρεχείς», κρίσεις ομοτέχνων του Τεμπριώτη, ανθρώπων που ασχολούνται (λέμε τώρα) με την τέχνη και πώς αυτή εκτίθεται στον τόπο μας, μαιντανών πολιτιστικών εκδηλώσεων κι άλλων τυχαρπαστων καλοβαλμένων και παραμορφωτικά καλλιεργημένων αστών.

Δεν με απασχολεί τόσο η «πάλη» του καλλιτέχνη με τα υλικά του και πώς καταφέρνει να τα τιθασει, δεν με απασχολεί τόσο η όποια φιλοσοφική θεώρηση βρίσκει αντίκρισμα στην πλαστικότητα του δημιουργού και πώς αυτή μπορεί να ερμηνευτεί, δεν με απασχολεί τόσο η «αισθητική» και πώς μπορεί, τις πλείστες των περιπτώσεων, να καταδυναστεύσει -έως απορρίψει αβρόχοις ποσίν- ένα έργο τέχνης. Με απασχολεί, όμως, όσο... αυτό που αντικατοπτρίζεται στον αμφιβληστροειδή μου και σφηνώνει το «άλεκτο» στην επικράτεια των «ομιλούντων υβριδίων» του Πανίκου Τεμπριώτη.

Κόσμος του βένθους

«Πρέπει να κονιορτοποιηθεί ο άνθρωπος για ν' αντέξει τον θάνατο», ακούγε-

ται από τα βάθη μιας αόριστης αβύσσου η φωνή του Ν.Γ. Πεντζίκου. Κάτι ανάλογο, εάν όχι ακριβώς το ίδιο, είναι που «ψιθυρίζουν ή βροντοφωνάζουν» κατά μόνας και εν χορώ οι φιγούρες του Τεμπριώτη. Με την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική του χώρου (της «Δημοτικής Αγοράς») και πώς σ' αυτήν εισέρχεται το φως (είτε στην ανατολή του είτε στη δύση του), η ευφώς γεωμετρική τοποθέτηση των γλυπτών πάνω σε μετακινούμενα σιδερένια βάρθρα, καθώς και η είσοδος από διαφορετικά σημεία του ορίζοντα, μετέδιδε την αίσθηση της εισχώρησης σ' έναν υποθαλάσσιο, βενθώδη κόσμο. Ο Τεμπριώτης κατάφερε να ακινητίσει τη ροή του υγρού

στοιχείου, να παγώσει ή απολιθώσει τα πλάσματα που κατοικούν στην πραγματικότητα της φαντασίας του. Κάθε ένα από τα είκοσι ένα γλυπτά του, κι ένα κεφάλαιο της σύγχρονης ιστορίας της Κύπρου. Αναμειγνύοντας το συλλογικό με το ατομικό, το παγκόσμιο με το τοπικό, τον ρεαλισμό με τον υπερρεαλισμό ένα κραταιό, μάχιμο, συντριπτικό αντικαθρέφτισμα γεγονότων, διαστρεβλώσεων, ματαιοτήτων εικάζει την παραχάραξη των σημείων των καιρών. Το ζωικό και το ανθρώπινο βασίλειο μεταπλάθονται, «χειρουργικά», διασταυρώνοντας το όποιο γενετικό υλικό τους, σε πρωτογενείς δυσπλασίες ενός νεκρού βυθού, που είναι η ψυχή μας!

Νέες μορφές έρχονται πριν από τα αισθήματα, πριν από τον λυρισμό, πριν από την προαιώνια παραδοξότητα της αβύθους βιωτής.

Ξέβρασμα, όχι ανάδυση

Όταν το πέλαμα είναι το κεφάλι ενός αφρικανικού ή άλλου ελέφанта, όταν ο λάρυγγας μιας καμπλοπάρδαλης παραπέμπει σ' αυτόν μίας σφαγμένης κότας, όταν η γυναίκα καρχαρίας-γοργόνα φοράει φερετζέ κι η ρόγα του στήθους της καρφί στο παγωμένο ηφαίστειο μιας στατικής λάβας, όταν τα μπιτόνια ανεφοδιάζουν με πετρέλαιο ή νερό τις ποτίστρες στρατιωτικού υλικού ή ανοιχτού διαλόγου ενός παπαγάλου κι ενός ταχυδρομικού περιστέρου που έγειρε ξεκαρδιμένο -από τα μαύρα γέλια της φάρσας που λέμε ιστορία- στον σπασμένο ιστό μιας αόρατης κουρελιασμένης σημαίας, όταν το ψάρι στρουθοκαμηλίζει, όταν το σκυλί αδέσποτο αλυχτά ανάμεσα σ' ελαστικά, γατοκέφαλα και καρτσάκια κηπουρικής... όταν η συμπαραλασμένη κεφαλή μίας γυναίκας, π' αποκαλέσαμε Αφροδίτη, εκλιπαρεί τον οίκο μας.

Αντιστρέφοντας τον μύθο της αναδύσεως του νησιού, αντιπαλεύοντας τον μύθο της αναδύσεως της θεάς του έρωτα ή της ιεροδουλίας (τρομάρα μας!), ο Τεμπριώτης ξεβράζει τη συναρμολογημένη αποσυναρμολόγηση της ζοφερής πραγματικότητάς μας. Η ακτή που εποικεί, λοιπόν, ο βενθώδης αυτός κόσμος δεν είναι ούτε των Αχαιών ούτε κι εγώ δεν ξέρω ποιων άλλων. Η «ωραία Κύπρος μας» δεν υπάρχει, δεν υπήρξε ποτέ. Περισσότερο ανθρώπινα τα απόνερα όντα του Τεμπριώτη, αρθρώνουν έναν ομιλούντα λίβελο, εμφανίζουν μία γκροτέσκα έκφανση αιτίων και αιτιατών, αυθαδιάζουν έναντι της επικράτειας του συρμού μίας αδιάφορης -κι επιβεβλημένης από επιφανειακούς ειδήμονες- προκαθορισμένης, ήπιας, ευπροσήγορης, ακίνδυνης κι εν τέλει άχρηστης τέχνης.

Χωρίς ναυαγοσωστικά

Ο αρτιμελής διαμελισμός της δυστοπίας του σύγχρονου ατομικού και συλλογικού βιώματος -πραγματικού, υπερπραγματικού, φαντασιακού-, μέσω σκληρών και δολοφονικά αιχμηρών, εμβριθώς, περιγραφικών/αφηγηματικών καταστάσεων. Η εφραπτόμενη «ταφόπλακα» του υπερμεγέθους αναλυτικού τρόπου ερμηνείας ή, ακόμη, και παρερμηνείας συγκεκριμένων ή όχι πολιτικών/πολεμικών αδιάψευστων γεγονότων. Μια, το λοιπόν, «Μίξη Γητείας & Πολιτικής» αναφορικά με τη νήσο Κύπρο, την Ελλάδα, τη Μεσόγειο Θάλασσα, τους περίξ λαούς, την Ευρώπη και το παγκόσμιο, αλίμονο, άσθημα ψυχής... χωρίς ναυαγοσωστικά!

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ART AERILTD

Κλαύδιος Πτολεμαίος

Ο Κλαύδιος Πτολεμαίος ήταν φημισμένος Έλληνας γεωγράφος και φιλόσοφος, ο οποίος γεννήθηκε στη ρωμαϊκή Αίγυπτο και έζησε στην Αλεξάνδρεια κατά την περίοδο, περίπου, 90-168 μ.Χ. Ένα σημαντικό έργο του, Η Μεγίστη Σύνταξις, σώθηκε στα Αραβικά ως Αλμαγέστη και στηρίζεται στις παρατηρήσεις διάφορων προγενέστερων αστρονόμων και ιδίως του Ιππάρχου. Αποτελέσε ένα από τα κείμενα που έδωσαν ώθηση στην αστρονομία των Αράβων.

Ο Πτολεμαίος θεωρούσε τη Γη σφαιρική κι ακίνητη, και μεγαλύτερη απ' όλα τα ουράνια σώματα. Για να εξηγήσει την ανάδρομη κίνηση των πλανητών, εισήγαγε στο γεωκεντρικό μοντέλο των έκκεντρων κύκλων και επικύκλων, που είχε ήδη προταθεί από τον Απολλώνιο τον Περγαίο και τον Ιππαρχο, την έννοια του εξισωτικού σημείου ή εξισωτή. Το μοντέλο αυτό έδινε ικανοποιητικά αποτελέσματα, με σφάλμα της τάξης μόνο λίγων μοιρών, γι' αυτό και επικράτησε για 14 αιώνες. Στη «Μεγίστη Σύνταξι» ο Πτολεμαίος καταγράφει μεν το γεωκεντρικό σύστημα του Ιππάρχου, αλλά το συστηματοποιεί και το συνδυάζει με δικές του παρατηρήσεις, με αποτέλεσμα μία πλήρη αστρονομική σύνθεση που περιλάμβανε κατάλογο αστερών και αστερισμών, ένα προβλεπτικό μοντέλο για τις μελλοντικές θέσεις των ουράνιων σωμάτων και τις μελλοντικές εκλείψεις Ηλίου και Σελήνης.

Στο σπουδαίο έργο του «Γεωγραφία» συλλέγει το σύνολο των γεωγραφικών γνώσεων της εποχής του και το εμπλουτίζει με αναφορές ναυτικών, με αποτέλεσμα μία σχετικά ακριβή περιγραφή της Ευρώπης, της Βόρειας Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Αραβικής χερσονήσου. Ήταν ο πρώτος που έδωσε ανεκτό σχήμα στα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της Κύπρου και γενικά σε ολόκληρο τον κόσμο. Η Γεωγραφία αυτή είναι ουσιαστικά ένας περιεκτικός πίνακας των γεωγραφικών συντεταγμένων κάπου 800 τοποθεσιών του τότε γνωστού κόσμου. Αυτό που είναι βέβαιο είναι ότι ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ανδρόνικος Γ' εξέφρασε την επιθυμία να αποκτήσει αντίγραφο της Γεωγραφίας του Πτολεμαίου μαζί με χάρτες, και ο Αθανάσιος, ο πρώην Πατριάρχης Αλεξανδρείας, διευθέτησε την ετοιμασία ενός τέτοιου αντιγράφου. Τα χειρόγραφα της Γεωγραφίας του Πτολεμαίου που διασώζονται σήμερα σε βιβλιοθήκες είναι από τα χειρόγραφα αντίγραφα, που έχουν σωθεί χάρη στη φιλοπονία των μελετητών του Βυζαντίου.

Για περισσότερες πληροφορίες αποταθείτε στο www.artaeri.com.

Μακαρίον 71, Λ/σία

Τσεκουράτος Ρεούσης

Παρουσίαση // Τσεκουράτες λέξεις, από το καθημερινό μας λεξιλόγιο, αποκτούν την ασάβινη γεύση αυτού που ήρθε να κόψει τον γόρδιο δεσμό

ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΑΣΤΑΚΑΣ

Ο ποιητής είναι οι καταβολές του. Ή, για να ακριβολογήσω, οι ποιητές μεταξύ άλλων διαχωρίζονται σε αυτούς που είναι υπερήφανοι για την καταγωγή τους και σ' εκείνους που την αποκρύπτουν επιμελώς, από τον φόβο πως θα τους περάσουν ως μιμητές. Ο Κώστας Ρεούσης έλκει την καταγωγή του από τον Οδυσσέα Ελύτη και τον Εγγονόπουλο έως τον Καρούζο. Μνημονεύει Τριστάν Τζαρά και αφήνει στους αναγνώστες του να ανακαλύψουν τη συγγενεία του με τον Άουγκουστ Στραμ.

Διαβάζοντας το «Τσεκούρι» (ο ωραιότερος τίτλος για ποιητική συλλογή εδώ και κανά-δυο δεκαετίες: «Ένα τσεκούρι κάθεται», με υπότιτλο «στο λαιμό χαρτοκόπτη γυναίκας»), ο αναγνώστης έχει να αντιμετωπίσει μονολεκτικούς στίχους, όπως αυτούς του Στραμ που μας έμαθε πρόσφατα με τη μετάφραση του έργου του ο Νί-

κος Βουτυρόπουλος. Η πλήρης αποδόμηση του ποιήματος σε στίχους (δες τον Εουτζένιο Μοντάλε που επιλέγει τον τίτλο «Τα άπαντα των στίχων», από το γνωστό και καθιερωμένο ποίηση ή ποιήματα), και η παραπέρα διάλυση του στίχου σε λέξεις, σε μια μόνη λέξη, που ήταν η τελευταία επίσημη πρόταση του περασμένου αιώνα (βλέπε Πάουλ Τσέλαν), για τον τρόπο να γράφουμε ποίηση. Πριν από τον Τσέλαν, όμως, υπήρξε ο Στραμ, του οποίου την ποιητική μιμήθηκε ο Τσέλαν κι ανάγοντάς την ταυτόχρονα σε κραταιή πρόταση ποιητικής.

Ο ενσαρκωμένος ποιητής

Η ποιητική του Κώστα Ρεούση έρχεται να μας τα θυμίσει όλα αυτά: τσεκουράτες λέξεις, από το καθημερινό μας λεξιλόγιο, αποκτούν την ασάβινη γεύση αυτού που ήρθε να κόψει τον γόρδιο δεσμό. Είτε αυτός είναι το γλωσσικό μας αλαλούμ είτε η πολιτική κατάσταση της Νήσου Κύπρου. Κανείς δεν ξεφεύγει από το τσεκούρι του ποιητή: ομότεχνοι που τρέχουν

πίσω από πρότζεκτ, βιβλιοπώλες μπακάληδες, κυρίες των τεχνών και μαϊντανοί πολιτιστικών εκδηλώσεων. Το υποκείμενο που εκφέρει τον λόγο, όπως συμβαίνει τελευταία και στους ποιητές της γενιάς του και στους νεότερους, είναι ο ίδιος ο ποιητής. Με μια σημαντική διαφοροποίηση, ωστόσο: ενώ οι περισσότεροι αναλίσκονται σε ένα ποιητικό υποκείμενο που διάγει μια ζωή πιο βαρετή από τη δική μας, ο Ρεούσης έκανε τον ίδιο ποιητή, είναι το αποτέλεσμα των στίχων του. Ο ενσαρκωμένος ποιητής. Ο Ρεούσης με σάρκα και οστά γράφει ποιήματα με την παρουσία του και μόνο: σε πλήρη ταύτιση ατόμου και περσόνας.

«Θα τους στείλω αδιάβαστους...»

Σίγουρα, η πρόσφατη ενασχόληση των νέων ποιητών με το ποιητικό υποκείμενο και η αναγωγή του ποιητή ως πρωταγωνιστή των ποιημάτων του υποδηλώνει μιαν ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της αιτίας ύπαρξης της ίδιας της ποίησης στις μέρες μας.

Τη βαθιά αγωνία να δοθεί μια παρηγορητική απάντηση στο απλό ερώτημα... «αν χρειάζομαστε ακόμη τα ποιήματα». Ο Ρεούσης δεν γνωρίζει παρόμοια ρητορικά αδιέξοδα: ένθεος ποιητής μιλάει τη γλώσσα που του παραδόθηκε μέσα από άπειρα διαβάσματα. Όταν πριν από δέκα χρόνια στην παλιά Λευκωσία, εκεί στο καφενείο «Καλά καθούμενα», πετάχτηκε όρθιος και μου φώναξε συνωμοτικά «θα τους στείλω όλους αδιάβαστους, Παστάκα», δεν τον κατάλαβα και μάλλον ανησυχόησα για τον φίλο μου. Όχι, ο Ρεούσης δεν ήθελε να βγάλει κανέναν από τη μέση: Ήθελε απλώς να μου επισημάνει τα ελλιπή έως ανύπαρκτα αναγνώσματα των ομοτέχνων του.

Ήρθα λοιπόν να σας επιβεβαιώσω πως ο Ρεούσης έχει στείλει αδιάβαστο πολύν κόσμο από τότε κι ασ αποκρίνεται πως το τσεκούρι του «κάθεται».

Σημ.: Διαβάστηκε στην παρουσίαση του βιβλίου του Κώστα Ρεούση, «Ένα τσεκούρι κάθεται», εκδ. Φαρφουλάς, 2015, στις 11 Απριλίου του 2016, στη «Γαζία», στη Θεσσαλονίκη.

Φιλία, Έρωτας, Πένθος

Σύντομες Ιστορίες // Σκέφτομαι ότι ο Νικόλας μας, ο Νίκος Τριανταφυλλίδης (1966-2016), έζησε μες στη Φιλία και στον Έρωτα. Ο σινεμάς δέσποζε στη ζωή του. Αλλά και η λογοτεχνία. Και η μουσική. Κάθε δράση και κάθε πράξη και κάθε νεύμα και κάθε χαμόγελο και κάθε κίνηση του Νικόλα ήταν προσφορά

Φωτογραφία © Μαρίλη Ζάρκου

Σκέφτομαι τη φράση le genie de l'amitié που κέρασε ο Raymond Aron στον εκπληκτικό στοχαστή Κώστα Παπαϊωάννου. Σκέφτομαι τη φράση της Alice Becker-Ho: «Η φιλία είναι ένα δώρο που μπορείς να το πάρεις πίσω ανά πάσα ώρα και στιγμή». Σκέφτομαι τη φράση του Αλκουίνου: «Τι είναι η γραφή; Ο φύλακας της Ιστορίας. Τι είναι ο άνθρωπος; Ο σκλάβος του θανάτου, ένας περαστικός ταξιδιώτης, φιλοξενούμενος σ' έναν μόνον τόπο. Τι είναι η φιλία; Η ισότητα των φίλων». Σκέφτομαι τη φράση του Alexander Trocchi: «I was lucky. I had brave women and beautiful friends». Σκέφτομαι την υπέροχη επίκαιρη φράση από τα Ηθικά Νικομάχεια: «άνευ γαρ φίλων ουδείς έλοιτ' αν ζην, έχων τα λοιπά αγαθά πάντα». Το Μυθιστόρημα είναι Αίνος στον Οίνο της Φιλίας.

Σκέφτομαι την ουρανοκατέβατη φράση, μου δόθηκε ένα βράδυ του 1993: «Ο Έρωτας είναι Ακαριαίος και Αιώνιος». Σκέφτομαι όλα τα ερωτικά τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι και του Jacques Brel, συν ένα ερωτικό τραγούδι του Lio Ferré, το «Avec le temps». Σκέφτομαι την απόλυτη ερωτική ταινία Intimacy του Patrice Chureau και την εξίσου απόλυτη ερωτική ταινία Head on του Fatih Akin. Σκέφτομαι

ότι η Φιλία και ο Έρωτας παίζονται στις λεπτομέρειες, στον ψιθύρο και όχι στην κραυγή, στο βλέμμα και στο άναμμα του τσιγάρου, και όχι στη διακήρυξη. Σκέφτομαι πώς ο μέγας Robert Bresson επέμενε ότι η ουσία βρίσκεται στα μικρά θέματα, στην καθημερινότητα, σε όσα περνάνε απαρατήρητα, και όχι στις μεγαλειώδεις συλλήψεις. Το Μυθιστόρημα είναι το πλέγμα των απειροελάχιστων λεπτομερειών.

Σκέφτομαι, ξανά και ξανά, το ποίημα του ατίθασου Dylan Thomas: «And Death shall have no Dominion», «Κι ο Θάνατος δεν θα 'χει πια Εξουσία». Σκέφτομαι το τραγούδι των Διάφανων Κρίνων: «Κι έγινε η απώλεια συνήθειά μας». Σκέφτομαι το βιβλίο του Κωστή Παπαγιώργη Ζώντες και Τεθνεώτες, τα όσα λέει στις μόλις εκατόν δεκαεφτά σελίδες του ο Κωστής για την απώλεια και το πένθος, το πώς δοξολογεί τον νεκρό, το πώς θυμίζει ότι «Ο νεκρός αποδήμησε, αλλά δεν χάθηκε. Αχωρος, άχρονος, άφαντος ζει στο αδιάστατο». Το πώς επιμένει, λυτρωτικά, ότι «Το μόνο βέβαιο, φιλικό και παραμόνιμο που διαθέτει η σημερινή συνείδηση είναι η σκέψη των νεκρών. Στον κόσμο της ισχύος και της δυνάμεως, μόνον οι ανυπόστατες σκιές προσφέρουν κάποια παραμυθία». Τα παραμύθια που λέμε για τους νεκρούς είναι η παραμυθία, η παρηγορία μας, αλ-

λά και ο τρόπος μας να τους κρατήσουμε για πάντα ζωντανούς μέσα στη μνήμη αλλά και στην καθημερινότητά μας. Το Μυθιστόρημα είναι το Εικονοστάσιο των Επωνύμων Νεκρών μας.

Σκέφτομαι την ταινία του Wim Wenders για τον Nicholas Ray. Ο τίτλος είναι ήδη ένα ράπισμα στον ταχύπλοο νεοκυνισμό, στη γενικευμένη απάθεια και βλακεία. Lighting Over Water. Λάμπη πάνω από το Νερό. Είναι το Θάνατο Θάνατον Πατήσας των δύο φίλων, του Wim και του Nick, είναι ένα εγκώμιο στη Φιλία και στον Έρωτα, στη Δημιουργικότητα και στην Υπέρβαση της Απώλειας. Είναι ένα εγκώμιο στο Υποδειγματικό Πένθος. Το Μυθιστόρημα είναι ένα χτύπημα της κλακέτας στα γυρίσματα του Lighting Over Water.

Γλώσσα και φιλοξενία

Σκέφτομαι πώς ο φιλόσοφος Emmanuel Levinas διατύπωσε την ιδέα ότι η ουσία της γλώσσας (langage) είναι καλοσύνη, ότι η ουσία της γλώσσας είναι φιλία και φιλοξενία. Οι λέξεις είναι το όχημα της φιλίας και της φιλοξενίας. Με τις λέξεις ανταμώνουμε με τους φίλους μας. Με τις λέξεις τους φιλοξενούμε. Με τις λέξεις μας φιλοξενούν. Με λέξεις αποχαιρετά ο Jacques Derrida τον Levinas, τον φίλο του: «Η καλοτυχία της δικής μας οφειλής προς τον Levinas

συστάται στο ότι μπορούμε, εμείς, να την αποδεχτούμε και να την επικυρώσουμε χάρις σ' αυτόν, χωρίς λύπη, μέσα από τη χαρούμενη αθωότητα του θαυμασμού. Ο θαυμασμός αυτός είναι της τάξεως εκείνου του να που δεν τίθεται υπό όρους [oui inconditionnel]. Η λύπη μου, η δική μου λύπη, έγκειται στο ότι δεν του είπα αρκετά αυτό το να, δεν του το έδειξα αρκετά καλά σε αυτά τα τριάντα χρόνια, στη διάρκεια των οποίων, μέσα στην αιδημοσύνη των σιωπών, διαμέσου σύντομων ή διακριτικών συζητήσεων, ορισμένων εξαιρετικά έμμεσων ή συγκρατημένων κειμένων, απευθύναμε ο ένας στον άλλο κάτι που δεν θα το ονομάσω ερωτήσεις ούτε απαντήσεις, αλλά ίσως αυτό το είδος του ερωτήματος-προσευχής, ένα ερώτημα-προσευχή για το οποίο λέει πως μάλλον είναι ακόμη προγενέστερο του διαλόγου». Το Μυθιστόρημα θέλει να είναι ένα Ερώτημα-Προσευχή.

Σκέφτομαι ότι η Φιλία, ο Έρωτας, το Πένθος είναι ο τρόπος μας να μπαίνουμε στα πράγματα, να εξορίζουμε το Κακό, να τιμούμε το Δώρο της Ζωής. Η Ποίηση είναι η αμοιβαιότητα των δακρύων, έλεος ένας σοφός. Η Ποίηση είναι Ξόρκι στο Θάνατο, επέμενε ο Patrick Dubost και έγραψε ένα θαυμάσιο βιβλίο με αυτόν τον τίτλο. «Πώς να εγκαταλείψει κανείς τους νεκρούς του

όταν εξακολουθούν να ζουν και μάλιστα βαθύτερα απ' ό,τι ζούσαν;» αναρωτιόταν ο Παπαγιώργης. Η Φιλία και ο Έρωτας μας συνδέουν, με τη Φιλία και τον Έρωτα ανασαίνουμε, η Φιλία και ο Έρωτας είναι οι ράγες του Πένθους. Όποιος δεν έζησε μες στη Φιλία και τον Έρωτα δεν μπορεί να πενήσει, δεν μπορεί διά του Πένθους να υπερβεί τον θάνατο. Το Μυθιστόρημα είναι το Τραίνο του Πένθους.

Σκέφτομαι ότι ο Νικόλας μας, ο Νίκος Τριανταφυλλίδης (1966-2016), έζησε μες στη Φιλία και στον Έρωτα. Ο σινεμάς δέσποζε στη ζωή του. Αλλά και η λογοτεχνία. Και η μουσική. Κάθε δράση και κάθε πράξη και κάθε νεύμα και κάθε χαμόγελο και κάθε κίνηση του Νικόλα ήταν προσφορά. Mas πρόσφερε το Gagarin και τα Στέκια. Mas πρόσφερε τους Αισθηματίες. Mas πρόσφερε αυτό το Ολοζώντανο Μουσείο Ποίησης που ήταν το σπίτι του στη Φωκίωνος Νέγρη. Mas πρόσφερε το βλέμμα του που ήταν βελούδινο και βαθύ. Mas πρόσφερε την Αισθηματική Αγωγή, την πιο πλούσια εκπομπή του ελληνικού ραδιοφώνου τις τελευταίες δεκαετίες. Ατόφιο χρυσάφι ήταν το έργο και ο βίος του Νικόλα Τριανταφυλλίδη. Το Μυθιστόρημα μπορεί να είναι ένα Παρατεταμένο Ωρεβουάρ για τον Νικόλα.

Αθήνα
9 Ιουνίου 2016

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Σωκράτης Σωκράτους

Η τέχνη είναι πολιτική από τη φύση της

Συνέντευξη // Μέσα από την τέχνη δεν εκφράζεις μόνον τον εαυτό σου, αλλά και τους άλλους. Αυτός είναι ο σκοπός της πραγματικής τέχνης, εάν υπάρχει σκοπός

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Μεταξύ των πιο ενδιαφέρουσες εικαστικές προτάσεις της περιόδου παρουσιάζει από την 1η Ιουνίου έως και τις 16 Ιουλίου το Point Centre for Contemporary Art, στη Λευκωσία. Πρόκειται για την έκθεση με τίτλο «Casts of an Island», του Σωκράτη Σωκράτους, σε επιμέλεια Μικελάντζελο Κοροράο. Τα έργα της έκθεσης προέκυψαν μέσα από τη συμμετοχή του σημαντικότερου καλλιτέχνη στο Πρόγραμμα Φιλοξενίας Καλλιτεχνών του Point. Ο Σωκράτους, με κύριο υλικό την άμμο, στοχάζεται, για άλλη μια φορά, γύρω από τη μορφοποίηση ζητημάτων ταυτότητας, διαφιλονικούμενων περιοχών και εκτοπισμού, επανατοποθετώντας τα μέσα στα σύγχρονα ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Με την ευκαιρία αυτή, το «Ηδύφωνο» είχε μια ενδιαφέρουσα συνομιλία με τον καλλιτέχνη για τα «Casts of an Island», την καλλιτεχνική του πορεία, αλλά και τη θέση της τέχνης στην εποχή μας.

Ο όρος cast ενέχει μια εννοιολογική πολυσημία. Στην εννοιολόγηση της έκθεσής σας αφήνετε ανέπαφη αυτή την πολυσημία, σ' ένα ανοικτό παιχνίδι σημαινόντων, ή την εξειδικεύετε;

Με ενδιαφέρει η ανοικτότητα και η πολυσημία, και αποτελούν, θα έλεγα, ένα βασικό συστατικό της δουλειάς μου. Κάποια έργα, ενώ είναι τελειωμένα, αφήνονται σε μια διαδικασία αναθεώρησης, άρα ασταθούς μετώρισης, όπου προσθέτω ή αφαιρώ πράγματα, ή τα παρουσιάζω διαφορετικά σε άλλο χώρο.

Θα έλεγα ότι έχω ένα αναρχικό ύφος, παρ' ότι δεν έχω μια συγκεκριμένη αναρχική ταυτότητα, κι ούτε πρόκειται για κάτι που μπορώ να εκλογικεύσω. Όταν βρίσκω, όμως, την ευκαιρία να επαναπροσδιορίσω ένα έργο, το κάνω, ακόμα και σε μεγάλες χρονικές διάρκειες. Με την πάροδο των χρόνων, όταν άρχισα, πλέον, να εμπιστεύομαι περισσότερο τον εαυτό μου, παίρνω το δικαίωμα να αυθαιρέτησω με τα έργα μου, σε μια διαδικασία μέσα από την οποία προκύπτει κάτι ουσιαστικό.

Είναι χαρακτηριστική μια περίπτωση όπου απέφυγα να βάλω τίτλο σ' ένα έργο, γιατί δεν μπορούσα, και, αντί να το τοποθετήσω κάτω από την προμετωπίδα του άπαιτου, προτίμησα να το αφήσω να εκκρεμεί μέσα στη σιωπή.

Ίσως με αυτή την πλευρά της δουλειάς μου σχετίζεται και η δυσκολία των κριτικών ή των curators να με ταξινομήσουν σ' ένα συγκεκριμένο ρεύμα τέχνης ή σε μια τεχνοτροπία, να με «κατηγοριοποιήσουν» ως εννοιολογικό καλλιτέχνη ή κάτι παρεμφερές κ.λπ. Ο ίδιος, δεν αυτοπροσδιορίζομαι ως εννοιολογικός καλλιτέχνης. Δεν

Info:

Point Centre for Contemporary Art, τηλ. 22 662053. Μέχρι 16/7.

Οράριο: Τετάρτη - Παρασκευή: 11:00 - 18:00 / Σάββατο: 11:00 - 15:00.

Μπορείτε να επισκεφθείτε την έκθεση εκτός των ωρών λειτουργίας με ραβασάκι.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

είμαι απόλυτος σε τίποτα, ούτε στην τέχνη ούτε στη ζωή, ούτε πιστεύω στις απολυτότητες και στα απαραβίαστα θέσφατα. Και, πολλές φορές, θεωρώ ότι είναι ευτύχημα για μένα, να μπορώ να αναιρέσω πράγματα που πίστευα, είτε να βλέπω να τα αναίρει η ίδια η ζωή. **Επανερχεστε ή καλύτερα προεκτείνετε ένα από τα θεμελιώδη μοτίβα της δουλειάς σας, αυτό της μορφοποίησης ζητημάτων ταυτότητας, του εκτοπισμού, της σύμφυσης των ορίων, της φυγής και της περιπλάνησης. Όλα αυτά τα ζητήματα, πώς θεματικοποιούνται στη συγκεκριμένη εικαστική πρόταση;**

Η δουλειά μου περιέχει πάντα αυτά τα ζητήματα. Για πολλά χρόνια, με τη φωτογραφική μου δουλειά που είχα σε περιοδικό αλλά και με την εμφάνιση της ψηφιακής κάμερας, ξεκίνησα να φωτογραφίζω στιγμές της πόλης, της Αθήνας, από απλούς καθημερινούς ανθρώπους. Ήταν κάτι που λειτουργούσε σαν ένα πρωθύστερο facebook της εποχής.

Τα θέματα μου, λοιπόν, είχαν όλα αυτά τα χρόνια να κάνουν με τη μετάναστευση, τον εκτοπισμό, στις διάφορες μορφές του, ακόμα κι αν αυτά δεν ήταν εξωτερικά φαινόμενα προς την ελληνική και την κυπριακή κοινωνία, είναι με ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρατήρησα και κατέγραψα το «κίνημα» των αγανακτισμένων, κ.λπ.

Έτσι, κατάφερα να εισχωρήσω σε χώρους έως εκείνη τη στιγμή μη οικείους και να προσεγγίσω πράγματα που διαφορετικά δεν θα γνώριζα. Κατά μοιραία ακολουθία, εισήλθαν, με φυσιολογικό τρόπο, και μέσα στην προσωπική εικαστική μου δουλειά. Επρόκειτο, πλέον, για κάτι συνυφασμένο με τη ζωή μου. Όταν άρχισα να παρουσιάζω όλα αυτά τα πράγματα, να μιλώ για τους εκτοπισμένους, τους άπορους κ.τ.λ., στην αρχή πολλοί άρχισαν να παραξενεύονται, γιατί ακόμη ήμασταν ανυποψίαστοι για την κρίση και τις συνέπειές της. Όμως, από εδώ, μ' έναν τρόπο αβίαστο, θα έλεγα, εισήλθε στις αναζητήσεις μου ο προβληματισμός για την εθνική ταυτότητα αλλά και για την ταυτότητα εν γένει. Ακόμα και ο «Κλεμμένος Κήπος», με τον οποίο κέρδισα το βραβείο ΔΕΣΤΕ, είχε αυτήν τη διάσταση του σχολίου για την εθνική ταυτότητα. Μου έδωσε την ευκαιρία να μιλήσω για αξίες που υπήρχαν από την αρχαιότητα. Γιατί οι κήποι, πέρα από κήποι, δηλούν τον πολιτισμό και την κουλτούρα μιας κοινωνίας, τις αξίες και τον τρόπο που σχετίζεται με τον εαυτό της και τον κόσμο. Με άλλα λόγια, με τον τρόπο αυτό κατάφερα να μιλήσω για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα.

Η μνήμη είναι έννοια παρεξηγήσιμη Σε μια ταραχώδη, βίαιη εποχή, με συνεχείς εκτοπισμούς και εξαναγκαστικές μεταναστεύσεις, οι διαδρομές των ανθρώπων φαίνεται να συμπύκνουν με αυτές των πραγμάτων και των υλικών. Στη συγκεκριμένη δουλειά σας η άμμος επενδύεται με μια σημαίνουσα φόρτιση ως στοιχείο μνήμης και ως φορέας μετατόπισης. Επιδιώκετε, με αυτόν τον τρόπο, να αναδείξετε μια νοηματική αντιστοιχία με την ευρισκόμενη εν διασπορά και ανασυνθέσει, σύγχρονη ανθρώπινη συνθήκη;

Η μνήμη είναι μια έννοια παρεξηγήσιμη, όπως και η ταυτότητα, στις διάφορες τροπικότητές της. Για μένα συνδέεται περισσότερο με την έννοια της αγάπης, όποια μορφή και να διαλαμβάνει. Έχει να κάνει μ' ένα καθαρό συναίσθημα, και όχι με κάτι που εξαναγκαστικά μας επιβάλλεται. Και είναι δυνατό να δει κανείς, πως κάθε ένα από τα στοιχεία των έργων μου, είναι στην πραγματικότητα ένα σήμα που φέρει μια μνήμη.

Η άμμος, τώρα, σε εμβάλλει στον πειρασμό να μιλήσεις για τα μεγάλα ταξίδια της, από την Αφρική στη Μέση Ανατολή, ως και τις νότιες ακτές της Ευρώπης. Αλλά, τα ταξίδια της άμμου ακολουθούν τις ίδιες διαδρομές μ' αυτές των ανθρώπων που προσπαθούν να ξεφύγουν από πολέμους, εθνικές διαμάχες και τη φτώχεια.

Ποιο εννοιολογικό νήμα συνδέει την προηγούμενη δουλειά σας από το Stolen Goods στο Casts of an Island;

Είμαι γλύπτης που ξεκίνησε με εγκαταστάσεις, παρ' ότι κάποιοι με συνδέουν με τη φωτογραφία και τις περφόρμανς. Είμαι, ωστόσο, ένας καλλιτέχνης που είναι δεμένος με τα υλικά του. Θεωρώ πως, αν υπάρχει η χάρη σ' έναν καλλιτέχνη για να ζήσει, είναι η στιγμή που συγκεντρώνεται το έργο του, ανεξαρτήτως αν αυτό γίνεται μέσα από φαινομενικά διαφορετικές και διάσπαρτες μορφοποιήσεις.

Ως γλύπτης έχω την ανάγκη να μορφοποιήσω, να συμπυκνώσω, να στερεοποιήσω και να στοιχειοποιήσω τα υλικά μου, στην προκειμένη περίπτωση την άμμο, και αυτό γίνεται με έναν τρόπο καθαρά ρεαλιστικό.

Στη «μεταπολιτική» συνθήκη που διερχόμαστε, όπου η μέριμνα για τα κοινά έχει εκριζωθεί από το έδαφος της συλλογικότητας, επαφιόμενη στην εξουσιαστική θέληση «επαγγελματιών της πολιτικής» και ειδικών της διαχείρισης, εκτιμάτε ότι η τέχνη ή αν προτιμάτε η πολιτική του καλλιτέχνη, μπορεί να συμβάλει στον επαναπροσδιορισμό της πολιτικής ως συλλογικού προτάγματος και αναφοράς;

Η τέχνη είναι ήδη πολιτική από τη φύση της και πολιτική ήταν πάντα. Ακόμη και η επιλογή ενός νέου να ασχοληθεί με την τέχνη, είναι ήδη πολιτική κίνηση, γιατί ήδη ξεκινάς από μια συνθήκη, η οποία δεν είσαι βέβαιος ότι μπορεί να σε εκβάλει κάπου. Φυσικά, αν ξέρεις ότι η πεποιθησή σου είναι να βγάλεις λεφτά, δεν θα γίνεις καλλιτέχνης. Και χαίρομαι ανθρώπους που επιλέγουν να ασχοληθούν με την τέχνη, είτε ως διακόνημα είτε ως πηγή απόλαυσης. Αυτό είναι από μόνο του μια πολιτική πράξη.

Η τέχνη, παράλληλα, είναι, κατά τη γνώμη μου, η μόνη δύναμη που έχει απομείνει στον άνθρωπο να εκφράζεται ελεύθερα. Δυστυχώς, όπως βλέπουμε σήμερα, η πραγματική ελευθερία της έκφρασης αποτελεί είδος προς... εξαφάνιση. Ακόμη, σημαντικότερο, ωστόσο, είναι το ότι, μέσα από την τέχνη, δεν εκφράζεις μόνον τον εαυτό σου, αλλά και τους άλλους. Αυτός είναι ο σκοπός της πραγματικής τέχνης, εάν υπάρχει σκοπός, και που προσδίδει στην καλλιτεχνική δημιουργία αξία υπέρτατη.

Ο Σωκράτης Σωκράτους

Ο Σωκράτης Σωκράτους ζει και εργάζεται στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Από το 1996 συμμετείχε σε πολυάριθμες ατομικές και ομαδικές εκθέσεις σε Κύπρο, Ελλάδα και στο εξωτερικό. Επιλεγμένες εκθέσεις περιλαμβάνουν: Έκθεση υποψηφίων καλλιτεχνών για το βραβείο DESTE στο Μουσείο Κυκλαδικών Τέχνης, Αθήνα (2015), 'Pier 94 Special Projects', The Armory Show, Νέα Υόρκη (2015), Galerie Saint-Siverin, Παρίσι (2015), 'This is not my beautiful house', Kunsthalle Athena, Αθήνα (2014), 'How to Make a Garden', Φυτώριο Εικαστικής Καλλιέργειας, Λευκωσία (2012), 'Gestures in Time' Qalandia International: Art & Life in Palestine, Ιερουσαλήμ (2012), 'Restless', Adelaide International Festival, Αδελαΐδα, (2012), 'A Rock and a Hard Place' 3η Μπιενάλε Σύγχρονες Τέχνες της Θεσσαλονίκης, Κρατικό Μουσείο Σύγχρονες Τέχνες, Θεσσαλονίκη, (2011), 'Uncovered: Nicosia International Airport, Project #7', Οδός Λήδρας/Locmaci Νεκρή Ζώνη, Λευκωσία, (2011), 'Rumours', συμμετοχή της Κύπρου στην 53η Μπιενάλε της Βενετίας (2009), επιμέλεια Sophie Duplaix, 'The Garden', Ελληνική συμμετοχή στην Μπιενάλε Τίραων, Τίρανα (2001). Ο Σωκράτους εκπροσωπείται από την γκαλερί The Breeder, Αθήνα.

Ηδύφωνο

Οι NOISE FIGURES στο... **ΦΩΣ** του φεγγαριού

Συνέντευξη // Με δύο εξαιρετικά άλμπουμ στο ενεργητικό τους («**The Noise Figures**» και «**Aphelion**») επισκέπτονται και πάλι την Κύπρο στις 31 του Ιουλίου για λογαριασμό του Φεστιβάλ Φέγγαρος, που οργανώνει η Λουβάνα Δίσκοι

Τον περασμένο Μάρτη είχαμε τη χαρά να τους δούμε ζωντανά στη Λευκωσία σε ένα live που οι Noise Figures, παρά τον λίγο (δυστυχώς) κόσμο που παρευρέθηκε, τα έδωσαν όλα. Μια ηλεκτρισμένη κιθάρα, νεο-garage ήχοι, μια δόση από Black Sabbath τύμπανα, μεστές συνθέσεις, ατόφια fuzz rock τραγούδια, ένα μαύρο καραβάνι που βομβαρδίζει ανελέητα τον ακροατή και δύο μουσικοί πάνω στη σκηνή που έβγαζαν ένα ηχητικό αποτέλεσμα για δέκα άτομα. Οι Στάμος Μπάμπαρης (κιθάρα - φωνή) και Γιώργος Νίκας (ντραμς - φωνή) αποτελούν τους Noise Figures, μια από τις καλύτερες αγγλόφωνες rock η roll μπάντες αυτήν τη στιγμή στην Ελλάδα. Με δύο εξαιρετικά άλμπουμ στο ενεργητικό τους («**The Noise Figures**» και «**Aphelion**») επισκέπτονται και πάλι την Κύπρο στις 31 του Ιουλίου για λογαριασμό του Φεστιβάλ Φέγγαρος, που οργανώνει η Λουβάνα Δίσκοι. Όχος της Μουσικής συνομίλησε με τον κιθαρίστα της μπάντας Στάμο Μπάμπαρη για τα σχέδια του συγκροτήματος, την ευρωπαϊκή τους τουρνέ, την ελληνική αγγλόφωνη σκηνή και πολλά άλλα. Η συνέχεια επί σκηνής και σε ένα live που σίγουρα δεν πρέπει να χάσετε!

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Στάμο, δεύτερη φορά που επισκέπτεστε την Κύπρο για συναυλία και αυτήν τη φορά για το Φεστιβάλ Φέγγαρος. Ποιες ήταν οι εντυπώσεις από την πρώτη σας εμφάνιση εδώ;

Είμαστε πολύ χαρούμενοι που έχουμε την ευκαιρία να ξαναέρθουμε στην Κύπρο σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Είχαμε περάσει φανταστικά στο tour σε Λευκωσία, Λεμεσό και Πάφο τον Μάρτιο και ανυπομονούμε για τον Φέγγαρο στις 31 Ιουλίου, την ίδια μέρα με τους καλούς μας φίλους Low Spark, Moa Bones και τους Electric Litany.

Δύο πολύ καλά άλμπουμ στο ενεργητικό σας («The Noise Figures» και «Arhelion») με κάποιες σχετικές διαφορές ανάμεσά τους, αλλά ο ήχος της μπάντας είναι πια αναγνωρίσιμος, κατά την άποψή μου. Πες μου για αυτό το δισκογραφικό σας ταξίδι.

Το δεύτερο άλμπουμ «Arhelion» είναι πιο πολυσυλλεκτικό στον ήχο του, πιο βαρύ και με πιο σκοτεινή ατμόσφαιρα, ενώ υπάρχουν παράλληλα και τα κομμάτια που λειτουργούν σαν γέφυρα με το πρώτο άλμπουμ, όπως το «Don't Throw Your Hand» και το «Run». Το άλμπουμ γράφτηκε κατά κύριο λόγο στην διάρκεια των tours που έγιναν το 2014 και 2015, μέσα από τζαμαρίσματα

στα soundcheck και στα κενά από τα live και αποτυπώνει στο έπακρο τα βιώματα όλης εκείνης της εποχής. Η παραγωγή και η ηχογράφηση έγινε από τον Άλεξ Μπόλμπαση στα Artracks Studios με αναλογικά μέσα και με την χρήση μπομπίνας, το mastering στο Sweet Spot Studio και το εξώφυλλο, που βραβεύτηκε και με διάκριση στα βραβεία ΕΥΓΕ, έγινε από το Bob Studio. Το αποτέλεσμα ήταν ό,τι πιο κοντινό σε αυτό που είχαμε στο μυαλό μας εξαρχής και χαϊρόμαστε πολύ που το αγάπησε τόσο και ο κόσμος.

Υπάρχουν πολλοί μουσικοί και μπάντες που άλλα είναι τα προσωπικά τους ακούσματα και άλλο το αποτέλεσμα που φτιάχνουν οι ίδιοι ως δημιουργοί. Συνάδουν τα δικά σας ακούσματα με τον ήχο που θέλει να φτιάξει η μπάντα ή είναι κάτι ξέχωρο αυτό;

Τα ακούσματά μας έχουν αρκετά μεγάλο εύρος. Η ιστορία της μουσικής είναι μεγάλη και αν είσαι λίγο περίεργος, μπορείς να ανακαλύπτεις καθημερινά νέα ενδιαφέροντα πράγματα. Οι επιρροές από αυτά τα ακούσματα βγαίνουν πολλές φορές υποσυνείδητα και αυτό είναι και το πιο ενδιαφέρον κομμάτι, που μπορεί να οδηγήσει σε ξεχωριστές δημιουργίες.

Τελειώσατε μια μεγάλη ευρωπαϊκή

περιοδεία πριν από λίγο καιρό, με το «Arhelion» να παίρνει πολύ καλές κριτικές αλλά, το σπουδαιότερο, να αγκαλιάζεται από τον κόσμο. Ποιες οι εμπειρίες και ποια τα επόμενα σχέδιά σας;

Οι εμπειρίες από τα tours είναι πάντα σουρεαλιστικές και υπέροχες, παρ' όλες τις όποιες δυσκολίες, που μπορεί να προκύψουν. Το συγκεκριμένο tour πήγε πολύ καλά τόσο σε πόλεις όπου είχαμε ξαναπαίξει, όπως στη Σόφια, όσο και σε μέρη που δεν είχαμε επισκεφτεί στο παρελθόν, όπως στη Βέρνη, στην Καρλσρούη και στην Πεσκάρα. Τα άμεσα σχέδιά μας είναι τα φεστιβάλ που έχουμε φέτος το καλοκαίρι και μια κυκλοφορία Double A single σε 7" το φθινόπωρο, καθώς και κάποια επιλεγμένα live στην επαρχία.

Η ελληνική ανεξάρτητη αγγλόφωνη σκηνή στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει ανεβεί πολλά σκαλοπάτια, με πάρα πολύ δεμένα συγκροτήματα και άλμπουμ με καλές παραγωγές. Το όλο πράγμα κινείται έντονα παρ' όλη τη συνεχόμενη και αυξανόμενη κατάσταση της κρίσης. Πού νομίζετε ότι οφείλεται αυτό και πώς βλέπετε γενικά τα εγχώρια μουσικά πράγματα;

Είναι αλήθεια ότι η ελληνική αγγλόφωνη σκηνή στο σύνολό της είναι σε

πολύ καλή φόρμα. Πάντα στα ταξίδια μας συναντάμε παιδιά που είτε απλώς φοράνε μπλούζες από άλλες ελληνικές μπάντες είτε μας μιλάνε για αυτές. Σε μεγάλο βαθμό στα Βαλκάνια αλλά και στην υπόλοιπη Ευρώπη υπάρχει πλέον ένας σεβασμός για τα πράγματα που συμβαίνουν παρά την κρίση τα τελευταία χρόνια. Ίσως ακόμα και η ίδια αυτή η κατάσταση να βοήθησε στο να δημιουργηθεί όλο αυτό, με την έννοια ότι πολύς κόσμος έδωσε μεγάλο κομμάτι του χρόνου του στο να ασχοληθεί με την τέχνη του πιο σοβαρά και να δει μέχρι πού θα μπορούσε να πάει.

Τι να περιμένει το κυπριακό κοινό από την εμφάνισή σας στον Φέγγαρο;

Ένα τίμιο και ιδρωμένο λάιβ με κομμάτια και από τα δύο μας άλμπουμ!

Σημ.: Οι The Noise Figures εμφανίζονται ζωντανά στο Φεστιβάλ Φέγγαρος την Κυριακή, 31 Ιουλίου. Περισσότερα για το φεστιβάλ στη σελίδα <http://louvana.com.cy>.

Και τους δυο δίσκους τους μπορείτε να τους ακούσετε στην σελίδα της Inner Ear και στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://innerear.thenoisefigures.bandcamp.com/album/aphelion>.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Οδός του Κόκκινου Προλεταριάτου

νοσοκομείο για να καταγράψουν το ιστορικό του ασθενούς. Συνοδευτικό παρακολούθημα της πραγματικής θεραπείας, όχι θεραπευτικό το ίδιο, έτσι και η καταγραφή των ανεκδότην του Στεφανέσκου. Μια επίφαση θεραπείας στην απουσία της ίδιας της θεραπείας. Θεραπευτική όμως, με τον «ομοιοπαθητικό» της τρόπο, υπόμνηση ότι υπάρχει εναλλακτικά, επιμένει να υπάρχει, η πραγματικότητα. Finally, one has to go. Και δεν ήταν, όπως δεν είναι ποτέ, η πραγματικότητα αυτή που φεύγει. Αλλά η γκροτέσκα η ταπετσαρία της. Good bye Lenin.

Σε ένα καθεστώς της απόλυτης παράνοιας όπου άλλα έβλεπες, άλλα άκουγες, και, το κυριότερο, άλλα έλεγες, το ανέκδοτο έδινε την ασφαλιστική δικλίδα, την διέξοδο σε κάποια επαφή με την πραγματικότητα, στην κωμική όσο και παγερή ωμότητά της. «Τι είναι πιο κρύο από το κρύο νερό στον ρώσικο χειμώνα; Το ζεστό νερό!» Διέξοδο που φαίνεται πως χρειαζόνταν κι οι ίδιοι οι κρατούντες όσο και οι... κρατούμενοι των, αφού αστεία μάλιστα έλεγαν και οι κομμουνιστές ηγέτες. Ακόμα και ο Στάλιν είπε μερικά καλά ανέκδοτα. Έλεγε για παράδειγμα, ο Στάλιν περικάλω, το ανέκδοτο για την αντιπροσωπεία από κάποια από τις... σαν δημοκρατίες της ΕΣΣΔ. Μόλις έφυγαν ανακάλυψε ότι είχε χάσει την πίπα του. Έστειλε αμέσως τον Μπέρια να τους ρωτήσει. Μέχρι να γυρίσει όμως ο Μπέρια, την βρήκε κάτω από τα χαρτιά του, και του το τηλεφώνησε. «Πολύ αργά, σύντροφε Γραμματέα. Ήδη οι μισοί ομολόγησαν ότι την πήραν κι οι άλλοι μισοί πέθαναν στα βασανιστήρια». Αυτά έκαναν οι Γραμματείς του Παραδείσου, και το είχαν και γελαστοί καμάρι. Το παραδέχονται οι παρ' ημίν Φαρισαίοι;

Στο «Οδός του Κόκκινου Προλεταριάτου», μεσοπόντος του Ψυχρού πολέμου, θυμόμαστε, ζεύγος των Γάλλων κομμουνιστών που είχαν (νήπιοι, ουδ'

εννόησαν) μεταναστεύσει στην Σοβιετική Ένωση, όταν εγκατέλειψαν έντρομοι τον Παράδεισο, συνέλεξαν την μόνη ντόπια παραγωγή που άξιζε για την φρεσκάδα και πρωτοτυπία της: τα σοβιετικά ανέκδοτα. Μια ανώνυμη φωνή του απλού, μικρού ανθρώπου που βρίσκει τρόπο να διασώσει την αλήθεια της ανθρωπιάς του μέσα στην μαύρη τρύπα του κομμουνιστικού σύμπαντος.

«Όταν η δική μου Μερσεντές θα είναι παρκαρισμένη ανάμεσα στις Μερσεντές του συντρόφου Μπρέζνιεφ, τότε θα έχει έρθει ο κομμουνισμός» το απορεί ο σύντροφος μουζίκος, μετρώντας τις δεκάδες Μερσεντές του συντρόφου Μπρέζνιεφ...

Οι «μύθοι» του κομμουνισμού

«Τα αστεία, ή ανέκδοτα ήταν για τον κομμουνισμό ό,τι οι μύθοι στην Αρχαία Ελλάδα: ανώνυμες, προφορικά διαδιδόμενες ιστορίες, που αντιπροσώπευαν όσο και διαμόρφωναν τις απόψεις και δράσεις των ανθρώπων», σημειώνει το άρθρο του Ben Morris, «Hammer & Ticle», στο πολιτιστικό-πολιτικό περιοδικό «Prospect» (Μάιος 2006). Το σοβιετικό ανέκδοτο δεν έδινε μονάχα τα μέσα να περιγραφεί η αλήθεια ενός συστήματος που τόσο παραποιούσε την στιγνή πραγματικότητα με το σουρεαλιστικά ωραιοποιητικό του παραμύθι - «ανταύγειες» ωραιοποίησης, όπως στα 'make up' - το μολογεί η λέξη - που βρίσκεται ακόμα στη Χαραυγή. Έδινε και μια γλώσσα για την συνεννόηση του λαού που τα υπέφερε όλα αυτά, μια συνωμοσία επαφής με την πραγματικότητα: κάτι σαν λέσχη, «reality club», στην οποία δεν ήταν προσκαλεσμένη η κυβέρνηση.

Η έτσι νόμιζαν τουλάχιστον. Ο ιστορικός Roy Medvedev βρήκε στα αρχεία των πολιτικών κρατουμένων του Στάλιν αρκετά στοιχεία για να συμπεράνει ότι πάνω από 200.000 Σοβιετικοί είχαν περιμαζευτεί στις φυλακές και

Ιστορίες αλλιώς //

Τελικά, ο κομμουνισμός έπεσε όταν αποδείχθηκε να είναι... από άλλο ανέκδοτο. Όχι όταν ο λαός κατάλαβε ότι δεν μπορούσε άλλο να κυβερνάται με αυτόν τον τρόπο, όπως θα περίμενε ο Λένιν, αλλά όταν οι ίδιοι οι ηγέτες εννόησαν ότι δεν μπορούσαν άλλο να κυβερνούν με τον ίδιο τρόπο

ΤΙΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Έρριξαν τα αστεία τον κομμουνισμό; Μεγάλο και πολυσυζητημένο το θέμα, ξεκινώντας από την αναντίρρητη πλημυρίδα «sui generis» ανεκδότην στον Σοβιετικό Παράδεισο, που μόνο οι Κουβανοί κι οι εδώ κουβάδες έμειναν να θεωρούν πλέον παράδεισο. Ένας Ρουμάνος μάλιστα, ο Calin Bogdan Stefanescu, έκανε και στατιστική μελέτη των κομμουνιστικών ανεκδότην, καταγράφοντας στην τελευταία δεκαετία του καθεστώτος του Τσαουσέσκου, με ακρίβεια στατιστικού, το πόσα και πότε, όπως και την ταχύτητα της διάδοσής τους στην χώρα. Ανέλυσε μετά με «αναλογιστική» (actuarial) σχολαστικότητα τα 900 αστεία που συνέλεξε. Έτσι, άσκοπα, σαν ένα είδος παθητικής αντίστασης: μια εσωτερική ιστοριογραφία του κομμουνιστικού καθεστώτος, με αναφορά στα μόνα επγεννήματά του που δεν ήλεγχε. Ίσως, και τα μόνα λογικά επγεννήματά του.

Σαν την καθημερινή θερμοκρασία και πίεση που σου παίρνουν στο

τα γκουλάγκ επειδή έλεγαν ανέκδοτα. Δεν εκτελέστηκε κανείς για ανεκδοτολογία, αλλά είναι φανερό ότι οι «πολίτες» του κομμουνιστικού παραδείσου είχαν σαν μόνη διαφυγή από την τρέλα την προσομοίωση του ανεστραμμένου ειδώλου της ζωής που σουρεαλιστικά αντιπροσώπευε η επίσημη προπαγάνδα. Τα πραγματικά προβλήματα, η πραγματική επώδυνη ζωή μπορούσε να αγγιχτεί μόνο στο ανέκδοτο, το αστείο. Επιτρέποντας έτσι, έστω και χωρίς την αποφυγή της τιμωρίας, την αποστασιοποίηση από την αλήθεια με την δικαιολογία «αστειεύομαι μονάχα». Την αυτο-ανατροπή της ανατροπής. Διαφυγή μονάχα το να αστειεύεσαι με την πραγματικότητα, αυτοκτονικό καν να σοβαρευτείς για τα αστεία σου γι' αυτά.

«Είμαι στην φυλακή επειδή ερχόμουν πέντε λεπτά αργά στη δουλειά, καταδικάστηκα για σαμποτάζ», λέει ο ένας κρατούμενος. «Είμαι στην φυλακή επειδή ερχόμουν πέντε λεπτά νωρίς στην δουλειά», λέει ο δεύτερος. «Με καταδίκασαν για κατασκοπεία». «Εμένα με μπαγαρώσαν επειδή ερχόμουν ακριβώς στην ώρα μου», εξηγεί κι ο τρίτος. «Με κατηγορήσαν ότι είχα δυτικό ρολόι». Η αντίσταση στις συλλήψεις για τα ανέκδοτα έδινε άλλωστε αφορμές για τις δικές της αστείες αντιτάσεις. Όπως η μαρτυρία συναδέλφων για να μειωθεί τελικά η ποινή «συντρόφου» ο οποίος είχε συλληφθεί επί... ανεκδοτολογία: «Δεν ακούσατε όλην την ιστορία, ο σύντροφος μας είχε πει: 'Ακούστε ένα खुδαίο ανέκδοτο που κυκλοφόρησαν κάποιοι ανάξιοι'...». Μερικοί συνάδελφοι είχαν το θάρρος και την αλήθεια να ψευδομαρτυρήσουν υπέρ του συναδέλφου των, όχι εναντίον του (κάπου πάει αυτό, έχουμε τις αντικαθεστωτικές πληγές μας κι εμείς).

Η ανάλυση των σοβιετικών αστείων έδωσε το θέμα και σε διδακτορικές διατριβές, όπως αυτή του ανθρω-

πολόγου στο Stanford Seth Benedict Graham: «A Cultural Analysis of the Russo-Soviet Anekdot» (πολιτισμική ανάλυση του ρωσο-σοβιετικού ανεκδότου). Αφορμώμενος από την οργουελιανή ερμηνεία του ανεκδότου ως «μικρής επανάστασης», ο Graham εστιάζει στην ανατρεπτική ή υπονομευτική λειτουργία του ανεκδότου σαν εργαλείου αντίστασης: «Ένας σημαντικός λόγος για την σημαίνουσα επιβολή του ανεκδότου είναι η ικανότης του να υπερκεράσει, μιμηθεί, υπονομεύσει, αποδομήσει και με κάθε τρόπο να εμπλακεί κριτικά με άλλα είδη και κείμενα κάθε είδους και σε κάθε σημείο του φάσματος, από την αντίσταση μέχρι και την συνέργεια» (η παράθεση στο «Hammer and Tickle»).

«Good bye Lenin»

Τελικά ο κομμουνισμός έπεσε όταν αποδείχθηκε να είναι... από άλλο ανέκδοτο. Όχι όταν ο λαός κατάλαβε ότι δεν μπορούσε άλλο να κυβερνάται με αυτόν τον τρόπο, όπως θα περίμενε ο Λένιν, αλλά όταν οι ίδιοι οι ηγέτες ενόσσαν ότι δεν μπορούσαν άλλο να κυβερνούν με τον ίδιο τρόπο. Αναίμακτα και κουρασμένα, όπως την ανακουφισμένη υπόκλιση όταν πέσει η αυλαία. Δεν άξιζε να χύσεις αίμα για ένα ανέκδοτο που έπαυσε να ενδιαφέρει... Αποχαιρετούμε, άλλωστε, με την αναφορά αυτή στην εξήγησή του για την πτώση του κομμουνισμού, τον διεθνολόγο φιλόσοφο E. Halliday, που έφυγε από την ζωή καθώς τα γράφαμε αυτά. Η δική του αυλαία σημάδεψε μια πιο ολοκληρωμένη ζωή, δικαιωμένη αυτή στις στοχαστικά ανθρώπινες προβλέψεις της.

Τελικά, το πιο τραγι-κωμικό ανέκδοτο για το λήξαν ανέκδοτο του κομμουνισμού ήταν η υπέροχη εκείνη ταινία, το «Good bye Lenin». Για τον κομισάριο που δεν τολμούσε να σοκάρει

την εύθραυστη υγεία της συντρόφισσας γυναίκας του, όταν αυτή ζύπνισε από το κόμμα στο οποίο είχε υποπέσει, χάνοντας τα κοσμοϊστορικά γεγονότα του 1989, την πτώση του κομμουνισμού. Κάπως όπως οι σύντροφοι στην ΕΔΟΝ, στο κόμμα του κόμματος υπνωμένοι. Και την διατήρησε στην αυταπάτη της ύπαρξης του κομμουνιστικού «παραδείσου», με ψεύτικα πρωτοσέλιδα εφημερίδων και ψεύτικες ειδήσεις, για να νομίζει η φουκαριάρα η συντρόφισσα ότι το καθεστώς υπάρχει ακόμα.

Κάπως έτσι κι ο πρώην πρώην οργανωτικός του παραρτήματος του ΑΚΕΛ Βρετανίας, που, όπως αστειευ-

όμασαν στην Παροικιακή, συνέχιζε, σαν την παραμυθευόμενη κομμουνίστρια σύζυγο στην ταινία «Good Bye Lenin», να ζει στις αυταπάτες του κόμματος. Ότι υπάρχουν ακόμα αυτά, ότι υπάρχει και ο ίδιος, όταν είχε πια αποσυρθεί, σαν χαλασμένο ή παλιό Τογιότα, μαζί με άλλους παλαιμάχους «λαϊκού αγωνιστές». Με την τυπική μέθοδο της διά του παρασήμου απόσυρσης των κομματικών ασήμων. Δεν σκοτώνει τα άλογα όταν γεράσουν το κόμμα. Τα αφήνει να βόσκουν ξαπόλυτα στη βουκή των ονείρων τους.

Και πού να παραπνευθούν; Με αξιοπρέπεια μας ομολόγησε ο απολακτι-

σθείς (αλλά όχι απογαλακτισθείς) πρεσβύτες σύντροφος: «Και δεν μπορώ να παραπνευθώ, αφού πάντα πρέσβευα τον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό» (από τα κλασικότερα οξύμωρα αυτά, όπως οι «ειρηνευτικές επιχειρήσεις» της Τουρκίας με την εισβολή του 1974)! Κάτι για τον γάιδαρο στο Animal Farm, σας θυμίζει μήπως; Που τιμωρούσε τον εαυτό του με περισσότερη δουλειά αυτός, για να οικοδομηθεί ο σοσιαλισμός, περισσότερη αυτοτιμωρία σε κάθε στραβό που έβλεπε στον τόσο πια λοξοδρομούντα δρόμο προς τον σοσιαλιστικό παράδεισο.

Αντί να γελά, ο γάδαρος!

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Αχιλλέας Γραμματικόπουλος Πάντα ο γονιός θα έχει μια... κόρη σοσιαλίστρια

Συνέντευξη //

«Η κόρη μου η σοσιαλίστρια» είναι ένα έργο με εκπληκτικά τραγούδια, που έμειναν στην ιστορία, ένα έργο που διαδραματίζεται κατά το μεγαλύτερο μέρος σε εξωτερικούς χώρους και, πάνω απ' όλα, είναι μια λατρεμένη ελληνική κωμωδία!

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Αχιλλέας Γραμματικόπουλος μιλά στο «Ηδύφωνο» για την καλοκαιρινή παραγωγή του ΘΟΚ, «Η κόρη μου η σοσιαλίστρια», η οποία φιλοδοξεί να αναμνησεί μνήμες του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, που ο καθένας κουβαλά στο κουτί της προσωπικής του μυθολογίας. Μια μεγάλη πρόκληση, έτσι κι αλλιώς, αφού το εγχείρημα ενέχει το στοιχείο του δημιουργικού ρίσκου, για ένα έργο που, απ' όποια πλευρά το αντικρίσει κανείς, ανήκει πα στην κατηγορία του «κλασικού».

Ποια η ιδέα πίσω από το θεατρικό ανέβασμα ενός έργου που πέρασε

πλέον στη σφαίρα του λαϊκού μύθου, μέσω του κινηματογράφου;

Μην ψάχνεις κάτι μεγαλεπήβολο σε αυτήν τη θεατρική μεταφορά!... Ο ΘΟΚ αποφάσισε να απευθυνθεί με αυτή την παραγωγή σε ένα ευρύτερο σύνολο θεατών και όχι σ' ένα κλειστό θεατρικό κοινό, προσφέροντας μια κωμωδία που αγαπήθηκε μέσα στον χρόνο από την κινηματογραφική της εκδοχή... Με βάση, όμως, την ποιότητα που συνοδεύει τις παραγωγές ενός κρατικού θεάτρου... Έτσι καταλήξαμε από κοινού στο έργο «Η κόρη μου η σοσιαλίστρια»!, γιατί είναι ένα έργο με εκπληκτικά τραγούδια (που έμειναν στην ιστορία), ένα έργο που διαδραματίζεται κατά το μεγαλύτερο μέρος σε εξωτερικούς χώρους (σημαντική λεπτομέρεια, μιας και η παράσταση θα παιχτεί σε ανοιχτά θέατρα) και πάνω απ' όλα γιατί είναι μια λατρεμένη ελληνική κωμωδία! Το ενδιαφέρον του κόσμου για την παράσταση από τώρα είναι σημάδι ότι το «εγχείρημα» είναι σωστό!

Το φιλμ του Α. Σακελλάριου λειτουργεί ως υποβοηθητικό κάτοπτρο για σας, ή σαν ένα παραπέτασμα που θα θέλατε να αποφύγετε, ή ενδεχομένως να παρακάμψετε, προκειμένου να κάνετε κάτι διαφορετικό;

Να ξεκινήσω από το γεγονός ότι δεν υπάρχει θεατρικό κείμενο (όσο κι αν

έψαξα δεν βρέθηκε)... αν και το 1966, που βγήκε η ταινία, είχε ανέβει και στο θέατρο... Στα χέρια μου έφτασε μόνον το κινηματογραφικό σενάριο. Έτσι μπήκα στη διαδικασία της θεατρικής διασκευής μαζί με τη Μαρίνα Βρόντη. Εκεί μέσα γεννήθηκε και η σχέση της παράστασης με την ταινία! Στην ουσία πρόκειται για μια «συνομιλία» μεταξύ σκηνής και οθόνης, με συμμάχους μια εξαιρετική δουλειά πάνω στα κοστούμια από την Έλενα Κατσούρη, στην «επαναδιαπραγμάτευση» της αυθεντικής μουσικής από τον Νικόλα Ντίμα και στις εκπληκτικές χορογραφίες από τον Πάνο Μεταξόπουλο...

Τα υπόλοιπα θα τα δείτε στην παράσταση.

Τι έχει να πει «Η κόρη μου η σοσιαλίστρια» στη σημερινή εποχή;

Αν κάνω μια δεύτερη «ανάγνωση» στην ερώτησή σου, θα διαπιστώσω μια καχυποψία από μέρους σου... Ένα «δεν έχει να πει τίποτα μια κωμωδία του 1966» σήμερα!... Αν όντως έχεις ως σκέψη αυτό, μπορώ να σου πω ότι ίσως έχεις και δίκιο!... Από την άλλη μεριά, όμως, η σκηνή δεν υπάρχει μόνο για να διδάσκει. Υπάρχει για να ταξιδεύει τον θεατή... Ένα παραμύθι, μια ερωτική ιστορία, που εκμυθώνει τις ταξικές διακρίσεις (και μιλάμε για το 1966), μια ιστορία που μιλάει για έναν κόσμο που τα παιδιά μας

δεν έζησαν... Και τώρα που είπα παιδιά, όσο κι αν αλλάζουν οι εποχές, πάντα ο γονιός θα έχει μια κόρη σοσιαλίστρια ή έναν γιο επαναστάτη!

Πόσο εύκολα υποκαθίστανται η Αλίκη Βουγιουκλάκη, ο Δημήτρης Παπαμιχαήλ, ο Λάμπρος Κωνσταντάρας και οι λοιποί μεγάλοι πρωταγωνιστές του παλιού ελληνικού κινηματογράφου;

Δεν υπάρχει εύκολο ή δύσκολο, γιατί δεν μπορείς να δημιουργήσεις ούτε καν υποκατάστατα αυτών των ηθοποιών... Άλλα μεγέθη. Σήμερα τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά! Να μη μιλήσω γ' αυτούς που ανέφερες. Βλέπεις ταινίες του Λογοθετίδη και είναι ασύλληπτος ο τρόπος που παίζει, η αμεσότητά του τσακίζει!

Δεν μπήκα, λοιπόν, στη διαδικασία να ψάξω μια καινούργια Αλίκη Βουγιουκλάκη ή έναν ακόμη Δημήτρη Παπαμιχαήλ... Διάλεξα ηθοποιούς που θα παίξουν τον ρόλο της Λίζας και του Γιώργου.

Επανέρχεστε, έπειτα από απουσία κάποιων ετών, στον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου. Πώς κρίνετε τη συνεργασία σας με τον ΘΟΚ και τι σημαίνει αυτή για σας;

Να ξεκινήσω από το τι σημαίνει για μένα ο ΘΟΚ... Σημαίνει τα νιάτα μου, την υποκριτική μου ωριμότητα, το δεύτερό μου σπίτι (αν αναλογιστείς πόσες ώρες έχω περάσει εκεί μέσα). Χρυσάφι πολλά στον ΘΟΚ. Στην ουσία το μεγαλύτερο μέρος της καριέρας μου! Νιώθω λοιπόν ότι επιστρέφω κάπου οικεία. Είναι τιμή για μένα να μου εμπιστευτεί τη μεγάλη καλοκαιρινή παραγωγή του.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Σκηνοθεσία: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος
Διασκευή: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Μαρίνα Βρόντη
Σκηνικά/Κοστούμια: Έλενα Κατσούρη
Ενορχήστρωση/Μουσική Επιμέλεια: Νικόλας Ντίμας
Μουσική Διδασκαλία: Μικαέλλα Χατζνεφραίμ
Χορογραφία/Κίνηση: Πάνος Μεταξόπουλος
Σχεδιασμός Φωτισμών: Γεώργιος Κουκουμάς
Ακουστικός Σχεδιασμός: Γιώργος Χριστοφή
Βοηθός Σκηνοθέτης: Μαρίνα Βρόντη
Βοηθός Σκηνογράφου/Ένδυματολόγου: Σωσάννα Τομάζου

Ερμηνεύουν:

Μαρίνα Δημητρίου
Χριστόδουλος Μαρτάς
Γιώργος Ζένιος
Μιχάλης Μουστάκας
Κώστας Καζάκας
Χάρης Κκολός
Στέλιος Καλλιστράτης
Κωνσταντίνος Τσιολής
Ανδρέας Μακρής
Φώτης Γεωργιάδης
Ζωή Κυπριανού
Μυρσίνη Χριστοδούλου
Χρυσάλλα Καλλένου
Πολυξένη Σάββα
Μαρούλια Γιαλλουρίδου
Απόστολος Σάββα
Πολύκαρπος Σολωμού
Νικόλας Ιωάννου
Λουκάς Λεωνίδου
Ρομίνα Κωστέα
Έμιλη Λούμπα

Παραστάσεις

Λευκωσία: Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ'. Τετάρτη 29 Ιουνίου, Πέμπτη 30 Ιουνίου, Παρασκευή 1 Ιουλίου & Σάββατο 2 Ιουλίου

Λάρνακα: Πατίτσειο Δημοτικό Αμφιθέατρο. Πέμπτη 7 & Σάββατο 9 Ιουλίου (στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Λάρνακας)

Πάφος: Αρχαίο Ωδείο Τρίτη 12, Τετάρτη 13 & Πέμπτη 14 Ιουλίου

(στο πλαίσιο του επίσημου προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης Πάφος 2017)

Λεμεσός: Αρχαίο Θέατρο Κουρίου Πέμπτη 21 & Παρασκευή 22 Ιουλίου

Ελ. Αμμόχωστος: Δημοτικό Αμφιθέατρο Δερύνειας. Τετάρτη 27 Ιουλίου Όλες οι παραστάσεις αρχίζουν στις 9.00 μ.μ.

Εισιτήρια

Λευκωσία: Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 7772717. Ταμείο Αμφιθεάτρου Μακαρίου Γ', τηλ. 22314507

Λεμεσός: Ταμείο Κηποθεάτρου, τηλ. 25582268, 25343341

Λάρνακα: Ταμείο Δημοτικού Θεάτρου, τηλ. 24665795

Πάφος: Δημοτική Βιβλιοθήκη Πάφου, τηλ. 26933847

Ελ. Αμμόχωστος: Δημοτικό Αμφιθέατρο Δερύνειας, από το ταμείο του βράδυ της παράστασης

Τιμές Εισιτηρίων: €10/€6

www.simerini.com.cy

Βιβλιονηλασιές // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Ο τροχός της τύχης

Σωτηρούλας Καουρή

Ο τίτλος του βιβλίου «Ο τροχός της τύχης» της Σωτηρούλας Καουρή, από τις πρόσφατες εκδόσεις Επιφανίου, αν και παραπέμπει στο δημοφιλές τηλεπαιχνίδι του Merv Griffin, καθώς και στο επικό-γοτθικό μυθιστόρημα «The Wheel of Fortune» της Susan Howatch, γυρίζει πολύ διαφορετικά στην τροχιά της δικής της πρωτόπειρης συγγραφικής τύχης. Εντούτοις, η μυθιστορηματική της νουβέλα των 150 κειμενικών σελίδων δεν στερείται ευφάνταστης δημιουργικής σύλληψης, ευρηματικών ιδεών και επινοητικών νημάτων, που συνυφαίνουν τη μια ιστορία με την άλλη στην αυτοτέλειά τους και στη δομική ανέλιξη της διαδραστικής τους σύνθεσης. Η επεισοδιακή και πολυεστιακή της αφήγηση, ενίοτε αποκεντρωτική στην παρακολούθηση των δρώμενων μέσα από πολυπρόσωπες μαιανδρικές παρεκβάσεις, μοιάζει να υπερβαίνει το πιο απίστευτο παραμύθι, όπως και η ζωή η ίδια επιφυλάσσει πλειστάκις μυθώδεις περιπέτειες και απρόσμενες ανατροπές.

Η συγγραφέας, αξιοποιώντας τις βιωματικές της μνήμες, στήνει τον παντοδύναμο τροχό της τύχης σε ένα χωριό της κυπριακής υπαίθρου, συγκεκριμένα, στην Περιστερώνα Αμμοχώστου της γενέτειράς της, όπου στις στροφές των μεταπωτικών αλλαγών και των ευμετάβολων συγκυριών κινεί τις τύχες πέντε φτωχών πεντάρφανων παιδιών. Ο αφηγηματικός χρόνος υπολογίζεται από τα περιγραφικά συγκεκριμένα να εκτείνεται από τις δεκαετίες του '60 και '70 και εφεξής, ενώ μέσω του τρίτοπρου αφηγητή εντέχνως προοικονομείται από το πρώτο κεφάλαιο η εξελικτική και καταληκτική πορεία μιας δραματικής εξιστόρησης γύρω από κομβικά σημεία παράλληλων και παρέμβλητων αφηγηματικών ιστών, αφήνοντας στην εναγώνια απορία του αναγνώστη την τελευταία στροφή του τροχού για την αιτιολογική λύση της τύχης των πέντε άμοιρων παιδιών. Αυτών που εκπροσωπούν συνομήλικά τους σε παλαιότερες εποχές στον τόπο μας, ξεκληρισμένα από γονείς και παππούδες, αλλά και προερχόμενα από χαμηλά εισοδηματικά στρώματα αγροτικών κυρίως περιοχών. Όσων άπορων αγοριών και κοριτσιών αναγκάζονταν να εγκαταλείψουν το σχολείο ή και να μη φοιτήσουν καθόλου σ' αυτό, βγαίνοντας στην πιο τρυφερή και ευάλωτη ηλικία στη βιοπάλη της επιβίωσης και της οικονομικής ενίσχυσης της οικογένειάς τους.

Ο Φάνης, ένας από τους πρωταγωνιστές, εγκαταλείμμενος στο φτωχόσπιτο των παππούδων του, ύστερα από την απώλεια των γονιών τους σε αεροπορική τραγωδία, διαρρηγνύει το αρτοποιείο,

όπου δουλεύει, για να κλέψει δυο ψωμιά να κορέσει την πείνα του, πράξη ανάγκης, για την οποία χαρακτηρίζεται «αλήτης». Η συνειρμική αναγωγή στον Γιάννη Αγιάννη στους «Αθλίους» του Ουγκώ είναι προφανής εδώ. Παρόμοια, η αδελφή του Αρετή, υπηρέτρια κοντά σε μιαν «αρχοντοχωριάτισσα» χαρτοπαίκτρια, που την κακομεταχειρίζεται μαζί με τις τρεις κακομαθημένες κόρες της, μας θυμίζει τη μικρή ηρωίδα Τιτίκα των «Αθλίων», που δεινοπαθεί στα χέρια του απάνθρωπου πανδοχέα και της σκληρόκαρδης εγωίστριας γυναίκας του.

Ωστόσο, το βιβλίο της η Καουρή το αφιερώνει στη μνήμη του ήρωα αδελφού της Ιάκωβου Γιακουμετή, που έπεσε μαχόμενος κατά την τουρκική εισβολή - όπερ και την ωθεί, να μας οδηγήσει στην οιοσεί δευτέρα πράξη των μυθιστορηματικών δρώμενων, βασισμένων στις ιστορικές αλήθειες και τα υπαρκτά γεγονότα της τραγωδίας του '74: στην τραγικότερη όψη του τροχού της τύχης στη νεότερη Ιστορία της Κύπρου. Αντιγράφω ενδεικτικά την προλογική παράγραφο του 7ου κεφαλαίου, όπου με λακωνική παραστατικότητα και περιεκτική σαφήνεια αποτυπώνονται τα υποκριτικά προσχήματα και οι πραγματικές προθέσεις του Ατίλα κατακτητή, το πολεμικό κλίμα και οι συνέπειες της βιβλικής καταστροφής στην πατρίδα μας: «20 Ιουλίου 1974. Νωρίς, πολύ νωρίς, πέντε η ώρα! Τουρκικά πολεμικά αεροπλάνα διέσχισαν τους αιθέρες, κάνοντας έναν εκκωφαντικό θόρυβο! Άρχισε η εισβολή των Τούρκων για την κατάληψη της Κύπρου με το πρόσχημα να προστατέψει τους Τούρκους του νησιού. Τι τραγική ειρωνεία! Αν είναι δυνατόν να επιβάλλουν την ειρήνη με πόλεμο... να σκοτώνουν έξι χιλιάδες ανθρώπους μέσα σε τρεις μέρες, να εξαφανίζουν δυο χιλιάδες, να αιχμαλωτίζουν άλλες τρεις και να διώχνουν από τις εστίες τους διά της βίας διακόσιες χιλιάδες κατοίκους! Αυτή ήταν η ειρήνη που ήθελε να επιβάλει η Τουρκία στην Κύπρο».

Ιδεοσκόπιο // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Μικροί βιοπαλαιστές: Από τα σύγχρονα δρώμενα σε λογοτεχνικά έργα

chrysothemisch1@gmail.com

Καθώς η σημερινή 12η Ιουνίου έχει καθιερωθεί από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας ως Παγκόσμια Ημέρα καταπολέμησης της παιδικής εργασίας και περιορισμού, ειδικότερα, της παράνομης διακίνησης παιδιών, επανέρχονται στο προσκήνιο οι στατιστικές των επονείδιστων καταγραφών και οι θλιβερές εικόνες των ατελέσφορων διαπισώσεων για τη διάπραξη απάνθρωπων εγκλημάτων κατά των νεαρών υπέρξων και την απαξίωση της ιερότητας της ζωής από τα πρώτα ηλικιακά της βήματα. Ένα τεράστιο ερωτηματικό οργής και αγανάκτησης αιωρείται πάνω από την «πολιτισμένη» ανθρωπότητα εν έτει 2016 παρά τις διεθνείς διασκέψεις, τις διακρατικές συμβάσεις και τις οικουμενικές διακηρύξεις από το τέλος του Α' και του Β' Παγκοσμίου Πολέμου έως την τελευταία δεκαετία του περασμένου αιώνα για τα δικαιώματα του παιδιού στην εκπαίδευση, την ψυχολογική και ηθικοπνευματική του ανάπτυξη, καθώς και την προστασία του από παντός είδους εκμετάλλευση.

Ωστόσο, η οιοσεί συνωμοσία «της σιωπής των αμνών», η ολιγορία της ανοχής και η ανίερη συνενοχή ισχυρών συμφερόντων κατά των ανίσχυρων και ευάλωτων θυμάτων συνεχίζεται ακάθεκτη παρά την ομόφωνη επικύρωση της Σύμβασης του 1999 από τα περισσότερα κράτη-μέλη της Δ.Ο.Ε. περί των «Χειρίστων Μορφών Παιδικής Εργασίας». Πώς γίνεται μέχρι σήμερα για εκατομμύρια παιδιά της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής, αλλά και των ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών χωρών και των ΗΠΑ αντί το σχολικό κουδούνι να ηχεί η εφιαλτική σειρά στις φυτείες και στις φάρμες, τα λατομεία, τα ορυχεία και άλλους ανθυγιεινούς και

επικίνδυνους εργασιακούς χώρους, αφού 25.000 σκοτώνονται κάθε χρόνο σε εργατικά ατυχήματα; Ποιου κατώτερου θεού είναι τα 246 εκατομμύρια εργαζόμενα παιδιά, 73 εκατομμύρια εξ αυτών κάτω των 10 ετών, που θυσιάζονται στον βωμό των καταναγκαστικών έργων μαζί με την ξέγνοιαστη χαρά και τα εφηβικά τους όνειρα;

Και όμως, γύρω από το φαινόμενο της αδιανόητης μέχρι τις μέρες μας παιδικής εργασίας ή μάλλον μιας παρωχημένης επαίσχυντης δουλειάς αποφθεγματικά καίρια υπογραμμίζεται η παιδαγωγική νοσησία του Ντοστογιέφσκι στους «Αδελφούς Καραμαζώφ»: «Ό,τι χρειάζεται η ψυχή ενός παιδιού είναι το φως του ήλιου, τα παιχνίδια, το καλό παράδειγμα και λίγη αγάπη». Όλα όσα στερείται ακόμη και σήμερα μια στις έξι παιδικές ψυχές στον πλανήτη των σύγχρονων οδυνηρών δρώμενων, που μας παραπέμπουν στους όμηρους και άμοιρους της ζωής, στους ορφανούς και σκλάβους στα χέρια μεγάλων επιτηδειών μικρούς ήρωες γνωστών λογοτεχνικών έργων.

Το δράμα της παιδικής βιοπάλης

Ο «Κιμ» στο ομώνυμο αριστούργημα του Κίπλινγκ, «έναν φτωχό λευκό από τους φτωχότερους», χάνοντας και τους δυο του γονείς, μεγαλώνει ολομόναχος στα στενοσόκακα της Λαχόρς, που «όντας ευκίνητος και αφανής, εκτελούσε παραγγελίες τη νύχτα πάνω στις συνωστισμένες στέγες των σπιτιών για τους φανταχτερούς δανδίδες». Στο διήγημα του Τσέχωφ «Ο Βάνκας», όπου αποτυπώνεται με ανάγλυφο ρεαλισμό και ψυχογραφική δύναμη συγκινησιακής ενσυναίσθησης το δράμα της παιδικής βιοπάλης, το εννιάχρονο ορφανό δοκιμάζει τη σκληρότητα των αφεντικών του, γράφοντας μεταξύ άλλων στον παππού του: «Σου γράφω τα βάσανά

μου, παππού. Χθες το αφεντικό με άρπαξε από τα μαλλιά, με τράβηξε στην αυλή και με ρήμαξε στο ξύλο, γιατί εκεί που κουνούσα το μωρό με πήρε ο ύπνος. [...] Και οι καρφάδες του μαγαζιού όλοι με βασανίζουν. [...] Έλα γρήγορα, αγαπημένε μου παππού, για όνομα του Θεού. Σε παρακαλώ, πάρε με από δω! Λυπήσου με το δύστυχο ορφανό, γιατί όλοι με δέρνουν και πεινάω πολύ. [...] Και μια μέρα το αφεντικό μου 'δωσε μια στο κεφάλι με το καλαπόδι, τόσο δυνατά που έπεσα κάτω και έλεγα πως δε θα σηκωθώ. Δεν είναι ζωή αυτή, χειρότερη και από του σκύλου...». Ενώ στο παραμύθι του Άντερσεν «Το κοριτσάκι με τα σπύρτα», που παρακαλεί τη γιαγιά της να την πάρει μαζί της, «...περπατούσε ξυπόλυτο και τα πόδια του είχαν μελανιάσει από το κρύο. Κρατούσε ένα ματσάκι σπύρτα στο χέρι, και στην τσέπη της φθαρμένης της ποδιάς είχε κι άλλα. Κανένας δεν είχε αγοράσει ούτε ένα σπύρτο όλη την ημέρα, κανένας δεν της είχε δώσει μια δεκάρα. Έτρεμε από το κρύο και την πείνα, καθώς σερνόταν εδώ κι εκεί - προσωποποίηση της δυστυχίας». Δυο άλλοι ορφανοί στη βικτωριανή Αγγλία του Ντίκενς, ο «Ντέιβιντ Κόπερφιλντ» στέλλεται από τον πατριό του σε έμπορο κρασιών και ο «Ολίβερ Τουϊστ» διώχνεται από το φτωχοκομείο, για να βρεθεί μαθητευόμενος σε εργολάβο κηδεϊών. Ενώ ο μικρός Ρεμί στο «Χωρίς Οικογένεια» του Μαλό μπαίνει στη δούλεψη ενός μουσικο-θιασάρχη περιοδεύοντος ιδιότυπου τσίρκου.

Τέλος, στο διήγημα της Λίτσας Ψαραυτή «Ο Κωνσταντής», το δωδεκάχρονο Αλβανάκι, ένα από τα πολλά παιδιά των φαριστών, βιώνει την ανέχεια και την εξαθλίωση στη σύγχρονη Αθήνα της καχυποψίας, της κοινωνικής αναλγησίας, αλλά και των ανθρωπιστικών αισθημάτων της ελληνικής φιλοξενίας.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Λουίς Σεπούλβεδα, Ένας γέρος που διάβαζε ιστορίες αγάπης

Απόσπασμα της βδομάδας // Όταν κάποιο κομμάτι τού άρεσε ιδιαίτερα, το επαναλάμβανε όσες φορές τού χρειαζόταν για να διαπιστώσει πόσο ωραία μπορούσε να είναι η ανθρώπινη γλώσσα // Επιμελείται η **Μαρία Μηνά**

Ο Αντόνιο Χοσέ Μπολίβαρ Προάνιο ήξερε να διαβάζει, αλλά όχι να γράφει.

Το πολύ-πολύ να σκάλιζε με χίλια ζόρια τ' όνομά του για να υπογράψει κάποιο επίσημο έγγραφο, όπως για παράδειγμα στις εκλογές, καθώς όμως τέτοια γεγονότα συνέβαιναν πολύ σποραδικά, το 'χε ξεχάσει κι αυτό.

Διάβαζε αργά, συλλαβιστά, μουρμουρίζοντας τις συλλαβές χαμηλόφωνα σαν να τις γεύονταν, κι όταν έφτανε να διαβάσει ολόκληρη τη λέξη, την επαναλάμβανε μονοκοπανιά. Ύστερα έκανε το ίδιο με ολόκληρη τη φράση, και μ' αυτόν τον τρόπο καρπωνόταν τα συναισθήματα και τις ιδέες που περιείχαν οι σελίδες.

Όταν κάποιο κομμάτι τού άρεσε ιδιαίτερα, το επαναλάμβανε όσες φορές τού χρειαζόταν για να διαπιστώσει πόσο ωραία μπορούσε να είναι η ανθρώπινη γλώσσα.

Διάβαζε με τη βοήθεια ενός μεγεθυντικού φακού, που ήταν το δεύτερο κατά σειρά πιο αγαπημένο απ' τα υπάρχοντά του. Πρώτο ήταν η τεχνητή οδοτοσοιχία.

Έμενε σε μια καλαμμένα καλύβα, καμιά δεκαριά τετράγωνα, επιπλωμένη με τα απολύτως απαραίτητα: μια αιώρα από γιούτα, μια γκαζιέρα πάνω σ' ένα κασόνι μπήρας, κι ένα ψηλό, πανύψηλο τραπέζι, γιατί, τη μέρα που ένιωσε για πρώτη φορά πόνο στη ράχη, κατάλαβε ότι τα χρόνια είχαν αρχίσει να του πέφτουν βαριά, και πήρε την απόφαση

να κάθεται όσο γινόταν λιγότερο.

Είχε φτιάξει λοιπόν αυτό το τραπέζι με τα μακριά ποδάρια, που το χρησιμοποιούσε για να τρώει όρθιος και να διαβάζει τις ιστορίες αγάπης του.

Μια στέγη από πλεχτή ψάθα προστατεύε την καλύβα του, και τη φωτίζε ένα παράθυρο που έβλεπε στο ποτάμι. Το ψηλό τραπέζι ήταν τοποθετημένο εκεί ακριβώς, μπροστά στο παράθυρο.

Κοντά στην πόρτα κρεμόταν μια ξεφτισμένη πετσέτα, δίπλα σε μια πλάκα σαπούνι που την ανανέωνε δύο φορές τον χρόνο. Ήταν καλό σαπούνι, που μύριζε έντονα λίπος κι έπλενε καλά τα ρούχα, τα πιάτα, τα κουζινικά, τα μαλλιά και το σώμα.

Σ' έναν τοίχο, στα πόδια της αιώρας, ήταν κρεμασμένη μια επιχρωματισμένη φωτογραφία, έργο ενός βουινίσου καλλιτέχνη, που έδειχνε ένα νεαρό ζευγάρι.

Ο άντρας, ο Αντόνιο Χοσέ Μπολίβαρ Προάνιο, φορούσε καταγάλανο σακάκι, λευκό πουκάμισο και μια γραβάτα ριγέ που υπήρχε μόνο στη φαντασία του φωτογράφου.

Η γυναίκα, η Δολόρες Ενκαρνασιόν δελ Σαντίσιμο Σακραμένο Εστουπινιάν Οταβάλο, φορούσε στολίδια που, αυτά τουλάχιστον, είχαν υπάρξει και εξακολουθούσαν να υπάρχουν στα ακατάλυτα παράβυσθα της μνήμης, εκεί όπου φυτρώνει η αγριάδα της μοναξιάς.

Μια μαντίλια από γαλάζιο βελούδο

χάριζε αρχοντιά στο κεφάλι, χωρίς να κρύβει τη λαμπερή μαύρη κόμη, με τη χωρίστρα στη μέση, που κατέβαινε σαν χείμαρρος ως τη ράχη. Απ' τ' αφτιά κρέμονταν χρυσοί κρίκοι, κι ο λαιμός τυλιγόταν πολλές βόλτες μ' ένα περιδέριο από χάντρες, χρυσές κι αυτές.

Από το μικρό κομμάτι του μπούστου που υπήρχε στο πορτρέτο, φαινόταν μια μπλούζα χιλιοκεντημένη όπως το συνήθιζαν στο Οταβάλο, κι ακριβώς από πάνω, η γυναίκα χαμογελούσε με το μικρό, κόκκινο στόμα της.

Είχαν γνωριστεί όταν ήταν ακόμα παιδιά, στο Σαν Λουίς, ένα ορεινό χωριό κοντά στο νφαισίτιο Ιμβαδούρα. Ήταν δεκατριών χρονών όταν λογοδόθηκαν, και, δύο χρόνια αργότερα, μετά από ένα πανηγύρι στο οποίο δεν είχαν γλεντήσει και πολύ, γοητευμένοι απ' την ιδέα τού να εμπλακούν σε μια περιπέτεια που τους ξεπερνούσε, βρέθηκαν παντρεμένοι.

Το παιδιαστικό νοικοκυριό έζησε τα τρία πρώτα χρόνια του στο σπίτι του πατέρα της νύφης, που ήταν χήρος και σε βαθιά γεράματα, και που είχε ορκιστεί να τους κληροδοτήσει όλο του το βιος, με αντάλλαγμα τις φροντίδες τους και τις προσευχές τους.

Όταν πέθανε ο χήρος, ήταν ήδη δεκαεννέα χρόνια παντρεμένοι και κληρονόμησαν λίγα τετραγωνικά γης που δεν έφταναν για να θρέψουν μια οικογένεια, και λίγα ζωντανά που δεν

έφτασαν να καλύψουν ούτε τα έξοδα της κηδείας.

Τα χρόνια περνούσαν. Ο άντρας δούλευε το χωράφι τους, δούλευε και μεροκάματο. Ζούσαν με τα απολύτως στοιχειώδη, και το μόνο είδος σε αφθονία ήταν τα κουτσομπολιά της γειτονιάς, που εκείνον μπορεί να μην τον πείραζαν, φούρκιζαν όμως τη Δολόρες Ενκαρνασιόν δελ Σαντίσιμο Σακραμένο Εστουπινιάν Οταβάλο.

Η γυναίκα δεν έλεγε να πιάσει παιδί. Κάθε μήνα, έβλεπε το αίμα της να 'ρχεται με μίαν αφόρητη ακρίβεια, και με κάθε της αδιαθεσία απομονωνόταν όλο και πιο πολύ.

«Στέρφα γεννήθηκε» έλεγαν κάτι γριές.

«Την κατάλαβα εγώ από το πρώτο της αίμα» συμπλήρωνε κάποια άλλη. «Ήταν γεμάτο ψόφια βλαστάρια».

«Είναι πεθαμένη από μέσα της» έλεγαν. «Τι να την κάνεις τέτοια γυναίκα;»

Ο Αντόνιο Χοσέ Μπολίβαρ Προάνιο προσπαθούσε να την παρηγορήσει, και πήγαιναν από θεραπευτή σε θεραπευτή, δοκιμάζοντας κάθε είδους βότανα και καταπλάσματα για τη γονιμότητα.

Αδίκος κόπος. Μήνας έμπαινε, μήνας έβγαινε, η γυναίκα πήγαινε και κρυβόταν σε μια γωνιά του σπιτιού, και ν' αφήσει να τρέξει το αίμα της ντροπής.

Αποφάσισαν να φύγουν απ' το βουνό τη μέρα που πρότειναν στον άντρα μια ατιμωτική λύση. (σελ. 35-38)

Το βιβλίο του **Λουίς Σεπούλβεδα** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις **Ορεγα** σε μετάφραση **Αχιλλέα Κυριακίδη**